

Guadalupski fenomen - susret s Majkom

Musulin, Danijela

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:954265>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

DANIJELA MUSULIN

GUADALUPSKI FENOMEN
- SUSRET S MAJKOM

DIPLOMSKI RAD

iz Duhovnog bogoslovlja

Mentor: prof. dr. sc. Mladen Parlov

Split, 2022.

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
UVOD	4
1. BOŽJI ZAHVAT S TEPEYACA	6
1. 1. Narod i religija starog Meksika	6
1. 2. Povijesni kontekst guadalupskog događaja	9
1. 3. Gospino ukazanje – navještaj mira i nove rase	12
2. ČUDOTVORNA SLIKA „NAŠE GOSPE OD GUADALUPEA“	16
2. 1. Znanstvena istraživanja Slike	16
2. 2. Savršeno inkulturirana simbolika	25
2. 3. Duhovna poruke <i>Morenite</i>	32
3. DUHOVNOST GUADALUPSKE POBOŽNOSTI	34
3. 1. Poruka Gospinih ukazanja kao temelj za život po guadalupskom mjerilu	34
3. 2. Svetište na Tepeyacu – mjesto susreta s Majkom	38
3. 3. Obitelj u Gospinu oku	43
ZAKLJUČAK	46
LITERATURA	48
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	52
<i>Summary</i>	53

SAŽETAK

Ukazanja Gospe Guadalupske, kao jedna od prvih službeno priznatih privatnih objava, i Svetište Naše Gospe od Guadalupea, kao najposjećenije marijansko svetište, izazivaju veliko zanimanje vjerske i znanstvene javnosti. Guadalupski događaj predstavlja prekretnicu u životu pretkolumbovskih urođeničkih kultura, ali i sjeme mira između konkvistadora i domorodačkog stanovništva koje je izniklo spoznajom Gospe Guadalupske kao brižne Majke svih ljudi. Najvažniji povijesni dokaz Gospinih ukazanja je čudotvorna Slika koja u sebi krije duboku simboliku i brojne poruke, a čuva se u svetištu na Tepeyacu – mjestu susreta s Majkom. Autorica u prvom dijelu rada prikazuje povijesni tijek događanja na meksičkom tlu neposredno prije i nakon Gospinih ukazanja. Potom donosi zaključke brojnih znanstvenih istraživanja provedenih nad Slikom i tumačenje simbola na njoj, a sve u svrhu iznošenja duhovne poruke koja proizlazi iz ovoga događaja. Razradom guadalupske pobožnosti meksičkoga puka u zadnjem dijelu rada pokazuje da ovaj fenomen nije završeno pitanje i da ima veliko značenje za sadašnjost, a posebno za obiteljsku zajednicu.

Ključne riječi: Gospa Guadalupska, Marija – duhovna Majka, tilma, znanstvena istraživanja i simbolizam Gospe Guadalupske, Svetište na Tepeyacu, proslava Gospe Guadalupske, guadalupska pobožnost.

UVOD

„Oduvijek se u Crkvi vjerovalo da je Marija majka i vjernika i njihovih predvodnika u duhovnom smislu,“¹ budući da ju je Sin njezin, naš Gospodin Isus Krist, pod svojim križem svima darovao za Majku u redu milosti. Stoga Blažena Djevica Marija u zajednici Crkve otpočетка zauzima posebno mjesto, a to možemo zorno vidjeti već na dan Pedesetnice kada se nad apostole koji u zajedništvu s Marijom mole, spušta Duh Sveti u obliku ognjenih jezika. Mi živimo u vremenu Duha i Crkve, a Duh je za svoju zaručnicu odabrao Mariju koja je za nas, osim Majke, svijetli znak što čovjek ustrajan na putu vjere i otvoren poticajima Duha Božjega može postati. Crkva vjeruje da Marija „na nebu nastavlja svoju majčinsku ulogu prema Kristovim udovima.“ (KKC 975) To je očito od Marijinoga „da“ koje stoji na početku nove povijesti sve do današnjih dana u kojima nas Majka ne napušta već u brojnim *mariofanijama*, odnosno privatnim objavama našega vremena, nad nama bdije i poziva nas u zajedništvo s njezinim Sinom.

Objava je svoje ispunjenje dosegla u „životu, smrti i uskrsnuću Isusa Krista. U Kristu je Bog izrekao sve, naime samoga sebe, i zato je objava završena uobličavanjem Kristove tajne u Novome zavjetu.“² Dakle, poslije Kristova uzašašća ne treba iščekivati neku novu objavu budući da je ona zaključena smrću posljednjeg apostola, sv. Ivan Evandelisti. Ipak, Sveto Pismo nam kaže da je Duh Božji kao vjetar koji puše gdje hoće (usp. Iv 3, 8), što vidimo u nastajanju brojnih crkvenih pokreta, ali i u ukazanjima – anđela, samoga Gospodina, svetaca i Marije. Prethodno spomenutoj javnoj objavi sadržanoj u Svetome Pismu Starog i Novoga zavjeta dugujemo pristanak božanskom vjerom, *fide divina*, i ona je obvezujuća za sve. Privatne objave, s druge strane, ne donose ništa u smislu novosti objave, ali „mogu dati poticaje (...), novu dimenziju pobožnosti i štovanja Boga te dinamičniji kršćanski život.“³ Odnosno, promatraju se kao oživljavanje proročke karizme u životu Crkve. Među privatnim objavama u našem su vremenu najčešća ukazanje Majke Božje, a među najpoznatijima su svakako ona iz Guadalupe, Lourdesa i Fatime, a sva ona svjedoče o Marijinoj velikoj ljubavi prema njezinoj djeci koja još putuju i nisu sigurna u svoje spasenje.⁴ Spomenuta tri Gospina ukazanja poznata su još i po velikim svetištima vezanim za njihov događaj u kojima se „vjernicima obilnije pružaju sredstva

¹ Petar Lubina, *Marija – Majka Isusova i naša*, Knjižnica „Marije“, knj. 60., Split, 2012., str. 54.

² Dušan Moro, *Objava i objave. Teološko vrjednovanje 'privatnih, posebnih' objava*, u: Nediljko Ante Ančić i Nikola Bižaca, *Objava, objave i ukazanja – Zbornik radova teološkog simpozija*, Split, Crkva u svijetu, 2007., str. 129.

³ *Isto*, str. 131.

⁴ Usp. Mladen Parlov, *Marija u otajstvu Krista i Crkve*, Crkva u svijetu, Split, 2020., str. 210-211.

spasenja, revno naviješta riječ Božja, prikladno unapređuje bogoslužni život, osobito euharistijskim i pokorničkim slavljem te njeguju odobreni oblici pučke pobožnosti.“ (ZKP 1234 § 1) Da bi se neka privatna objava legitimno širila, kao prethodno spomenute, potrebno je da ju Učiteljstvo potvrdi i da dozvolu da se ta objava učini poznatom za dobro vjernika. To se čini posebno pažljivim ispitivanjem pravovjernosti njezine poruke, provjerom psihičkoga zdravlja i ćudoređa osobe koja je primila objavu te recepcijom duhovnih plodova konkretne objave.⁵ Iz svih ovih objava izlazi određena pučka pobožnost, a za marijansku pobožnost kaže se da je kraljeznica pučkoga katoličanstva.⁶ Ona nije nekakav tip pobožnosti, duhovna škola ili metoda, već je bitni dio kršćanske, a neizostavan dio katoličke, duhovnosti. Ipak potrebno je naglasiti da na „samo autentično štovanje Marije spada to da dok se štuje Majka (...), ispravno se priznaje, ljubi i proslavlja Sin.“ (MC 32)

Rad obrađuje tzv. *guadalupski događaj* ili ukazanja „Naše Gospe od Guadalupea“ obraćeniku s poganstva Juanu Diegu, koja su se dogodila u Meksiku na brdašcu Tepeyac od devetoga do dvanaestoga prosinca 1931. godine, a koja su ujedno model savršeno postignute inkulturacije, imperativa Drugoga vatikanskoga koncila kada se radi o odnosu Evanđelja i kulture. Nadalje, posebno su zanimljiva i zbog ćudotvorne Slike Gospe Guadalupske koja je neobjašnjiva zakonima fizike budući da se radi o *aheropiti*, odnosno Slici nenačinjenoj ljudskom rukom. Ovaj događaj smatra se fenomenom na više točaka gledišta – povijesnom inkulturacijskom, znanstvenom, simboličkom, kulturnom, duhovnom, čime se bavi ovaj rad.

U prvom poglavlju s povijesno-teološke točke gledišta obrađuje se kultura, narav, religija i religiozna praksa pretkolumbovskih urođeničkih kultura. Njihov odnos sa španjolskim konkvistadorima i propast velebne civilizacije Asteka doveo je do strašnog oćaja i teške povijesne situacije u kojoj se Gospino ukazanje pokazalo kao navještaja mira i civilizacije ljubavi koja nastaje od dvaju zavaćenih naroda. Središnji dio rada donosi zaključke znanstvenih istraživanja koja su provedena nad ćudotvornom Slikom, ali i njezinu simboliku, a sve u svrhu iznošenja duhovne poruke koja iz tih simbola proizlazi. Ovaj događaj, a posebno dijalog između Gospe i Juana Diega pun je duhovnih poruka koje donosi prvo potpoglavlje trećega dijela. Budući da duhovnost nije skup uzvišenih znanja, već življeno iskustvo iznijet ćemo način na koji djeluje Svetište Naše Gospe od Guadalupea u kojem se vjernici susreću s nebeskom Majkom, a posebno ćemo se osvrnuti na fenomen brojnih hodoćašća i pučke pobožnosti. Konačno, donijet ćemo duhovnu poruku obitelji koja je posebno relevantna za naše vrijeme.

⁵ Usp. Dušan Moro, *Objava i objave. Teološko vrjednovanje 'privatnih, posebnih' objava*, str. 135-136, 140.

⁶ Usp. Josip Marčelić, *Ukazanja Gospe u Guadalupeu*, u: *Crkva u svijetu*, 40 (2005.) 3, str. 370.

1. BOŽJI ZAHVAT S TEPEYACA

Gospa Guadalupska ukazala se na brdašcu Tepeyac, koje se nalazi otprilike osam kilometara sjeverno od centra Grada (Ciudad de Mexico), 1531. svega deset godina nakon Cortésova osvajanja Meksika. Bio je to težak period nastajanja novog naroda koji se gradio od autohtonog urođeničkog stanovništva i Španjolaca, odnosno osvajača. Događaje koji se vežu uz fenomen Gospina pohoda možemo sabrati pod sintagmu *guadalupski događaj*. Pri njezinome korištenju ne mislimo samo na ukazanja Gospe skromnom urođeniku Juanu Diegu, već se ona tiče i događaja povezanih uz prvoga biskupa Grada Meksika Juana de Zumárragu te Juana Bernardina, ujaka Juana Diega, kojega je Gospa ozdravila i objavila mu svoje ime. Naravno, krucijalan događaj koji ne smijemo zaobići je i čudesno otiskivanje Gospine slike na plaštu Juana Diega.⁷

1. 1. Narod i religija starog Meksika

Budući da se Gospa ukazala jednom urođeniku i da su se nakon toga dogodila brojna obraćenja na kršćanstvo, potrebno je progovoriti o tome kakav je bio urođenički narod, njegovo političko ustrojstvo i u što su vjerovali. Staro meksičko društvo mješavina je mnogih naroda: Olmeka, Tolteka, Maya i Asteka, koji su zadnje visokorazvijeno srednjeameričko carstvo i ujedno narod kojem je pripadao Juan Diego. Porijeklo Asteka do danas nije posve jasno, ali tvrdi se da su oko 1100. godine kao siromašan narod došli sa sjevera i naselili područje središnje Meksičke visoravni u dolini Anáhuac, što znači *zemlja oko jezera*.⁸ Budući da se radilo o siromašnom narodu ispočetka su služili kao najamnici, a pomalo su osnivali svoje naselje i širili vlastiti teritorij. Označavala ih je ratnička narav pa su to činili napadanjem okolnih naroda i već oko 1420. postali su velesila koja je sebi podložila sve narode u Meksičkoj dolini. Asteci su vladali tim područjima sve do 1521. kada je njihovo velebno carstvo, zbog loših odnosa s pokorenim narodima koje su ugnjetavali, u jako kratkom vremenu, palo pod rukom španjolskih konkvistadora kojima su se brojna plemena pridružila doživljavajući ih kao osloboditelje od Asteka. Svoju prijestolnicu Tenochtitlán, današnji grad Meksiko sagradili su na obalama jezera Texcoco 1325., a urođeničko ime grada dolazi iz njihova vjerskog uvjerenja. Može se tumačiti na dva načina: kao *grad Tenocha*, njihova mitskog poglavice, ili kao *grad kaktusa* što odgovara

⁷ Usp. Enrique Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, Biblioteca de Autores Cristianos, Madrid, 2017., str. 10.

⁸ Usp. Josip Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita: znanost i vjera*, Duh i voda: biblioteka djela Obnove u Duhu, Jelsa, 2005., str. 46.

drevnom proroštvu po kojem su Asteci znali gdje se nastaniti vidjevši kako orao na kaktusu, koji se na njihovu jeziku kaže *tenochtli*, proždire zmiju.⁹

Tenochtitlán je, zahvaljujući širokim cestama koje su omogućavale lak pristup svim dijelovima grada, brojnim hramovima, velebnim palačama s divnim carskim vrtovima i ostalim nastambama, slovio za najljepši grad sagrađen od neke urođeničke kulture što svjedoči o velikoj arhitektonskoj sposobnosti asteškoga naroda. Često ih se uspoređuje s Rimljanima jer su kao i oni bili vrsni organizatori društvenog života, neustrašivi ratnici, ali i sposobni upravitelji budući da su pobijeđenim narodima ipak davali određeni stupanj autonomije i u vlastiti panteon uvrštavali njihova božanstva. Poznavali su pismo i govorili vlastiti jezik *Náhuatl*, na kojem im se i Gospa obratila, a to je omogućilo visok razvoj umjetnosti, znanosti, medicine, a posebno astronomije.¹⁰ Naime, oko 1490. izradili su vlastiti kalendar koji je do danas iznimno poznat, a sadržavao je „osamnaest mjeseci po dvadeset dana povezanih u cikluse od pedeset i dvije godine.“¹¹ Asteci su tako živjeli u velikom strahu od svršetka svijeta svaku pedeset i drugu godinu i tada su vršili povećan broj žrtava kako bi *umilostivili* kozmički proces da nastavi teći. Upravo u takvoj godini u kojoj su oni očekivali nešto veliko, točnije povratak njihova božanstva *Quetzalcóatla*, dogodio se dolazak konkvistadora na obale Meksika čime počinje potop urođeničke civilizacije. Nadalje, politički ustroj naroda također je bio razvijen. Asteško društvo sastojalo se od tri društvena sloja: plemenitaša, srednje klase, kojoj je pripadao Juan Diego, i robova, odnosno pobijeđenih naroda. Vrhovnu vlast predstavljao je car, a zakoni su bili objavljivani narodu i zapisani u piktografskim kodeksima.¹²

Urođenički je čovjek, unatoč ratničkom naboju njegova naroda i vršenju ljudskih žrtava, bio „prijazan, prijateljski raspoložen, gostoljubiv, pravedan i po naravni veoma moralan i religiozan.“¹³ Po svojoj filozofiji Asteci su bili animisti i unatoč visokoj civilizaciji koju su izgradili, ostali su pritisnuti strahom pred nadzemaljskim silama koje su, po njihovu shvaćanju, beskrajno nadilazile čovjeka koji je na Zemlji bio stranac i služio samo kako bi božanstvima plaćao porez u krvi.¹⁴ Asteški panteon brojao je nekoliko stotina božanstava, a kao najvažnija možemo istaknuti sljedeća: *Tezcatlipoca* – boga pravde koji kažnjava zlo, a nagrađuje dobro; *Huitzilopoztli* – boga rata čiji je kult bio posebno krvav i *Quetzalcóatla* – diviniziranog čovjeka koji je od boga rata pobjegao na Istok, ali je obećao da će se vratiti. Mit o Quetzalcóatlu, kojeg

⁹ Usp. *Isto*, str. 34.-35.

¹⁰ Usp. *Isto*, str. 48.-49.

¹¹ Germain Bazin, *Povijest umjetnosti: od prehistorije do naših dana*, Naprijed, Zagreb, 1968., str. 63.

¹² Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita: znanost i vjera*, str. 49-50.

¹³ *Isto.*, str. 35.

¹⁴ Usp. G. Bazin, *Povijest umjetnosti: od prehistorije do naših dana*, str. 60.

se prikazuje kao pernatu zmiju, središte je njihove religije i kaže da je Quetzalcóatl ljude uveo u civilizaciju i kulturu, učio ih prinošenju neljudskih žrtava i duhovnom principu po kojemu se čovjek uzdiže u visine i sjedinjuje sa Suncem koje je simbol svjetla, slobode i života. Asteci su ovaj mit preuzeli od Tolteka, koji su istinski nositelji *náhuatl* kulture, ali ne u potpunosti. Naime, molili su molitve pune ljubavi i miroljubivosti, koje je, prema mitu, Quetzalcóatl naučio narod, ali su, na vrhovima svojih piramida, paralelno vršili brojne ljudske žrtve kojima se Quetzalcóatl protivio i zbog kojih je, od ruke Huitzilopoztliia, istjeran iz zemlje.¹⁵

Nadalje, ovi drevni narodi bogove su doživljavali kao strašne i nemilosrdne, prema čovjeku neprijateljski nastrojene kumire. Svoje bogove nisu voljeli, već su im oni bili nametnuti tlačitelji koji su zahtijevali razne okrutnosti te su ih se bojali.¹⁶ Prikazivali su ih najčešće u zmijskom obličju i prinosili im, po njihovu shvaćanju, nužne ljudske žrtve kako bi s njima bio povezan i obnavljao jedinstvo. Bogovima se žrtvovalo ljudsko srce koje su vadili iz živoga čovjeka, a potom se preostalo meso zajednički jelo, dakle, u ovim je kulturama bio prisutan i kanibalizam. Ovo je posebno iritiralo Španjolce i zbog toga su ih doživljavali barbarima, a neki su to čak shvaćali kao dostatan razlog za nemilo ubijanje Asteka.¹⁷ Oni koji su se žrtvovali bogovima bili su pripadnici pobijeđenih naroda u ratovima koje su vodili Asteci, a kada bi bilo mirno razdoblje organizirale su se tzv. *cvjetne bitke* u kojima bi se međusobno sukobljavali kako bi gubitnici bili prineseni bogovima kao žrtva. Neki su to čak doživljavali kao čast jer su na taj način ulazili u božanski život pa se znalo dogoditi i da roditelji svoju djecu žrtvuju bogovima.¹⁸ Žrtvovanje djece bilo je posebno okrutni jer su željeli da pate smatrajući da je tako žrtva bogovima uzvišenija. Ipak, ne valja se zaustaviti samo na takvoj okrutnoj obrednoj praksi jer se njihovo religiozno vjerovanje ne očituje samo u njoj. Štoviše, tako se baca sjena na religioznu dubinu drevnih urođeničkih naroda koji su živjeli moralno, vjerovali u sudbinu koju su ogledali u zvijezdama i, ono najvažnije, osjećali jednu duboku čežnju za Bogom, *Ometeótlom*, Stvoriteljem svega koji prebiva na nebu i kojemu je podređen cijeli panteon pa čak i Quetzalcóatl.¹⁹ Upravo ovakva otvorenost duha urođenika i njihova čežnja za Transcendentnim omogućila je susret náhuatl religije i kršćanstva unatoč tome što je aristotelovsko izražavanje Europljana bilo posve strano urođenicima koji su božanske stvarnosti promatrali u jednom uzvišenom zanosu, a ne teoriji.²⁰

¹⁵ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 57.-59.

¹⁶ Usp. Ivan Pederin, Putopis konkvistadora, engleske špijunaže i njihov odnos prema političkom animizmu, u: *Crkva u svijetu*, 33 (1998.) 4, str. 394.

¹⁷ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 71.-72.

¹⁸ Usp. *Isto*, str. 71.

¹⁹ Usp. *Isto*, str. 67, 73.

²⁰ Usp. *Isto*, str. 67.

1. 2. Povijesni kontekst guadalupskog događaja

Kolumbovim otkrićem Amerike 1492. poprilično se promijenila slika zemaljske kugle, ali promjena izgleda karte svijeta bila je čak i najmanje važna od svih promjena u našem kontekstu. Za europski kontinent otkriće Amerike značilo je promjenu trgovačkih puteva, čije se težište s Bliskog Istoka, odnosno Indije prebacuje na Sredozemlje i Atlantik. Nove svjetske kolonijalne sile postaju Španjolska i Portugal pod čijim su pokroviteljstvom istraživači otkrili novi kontinent. U filozofsko-teološkom smislu najviše su se potezala antropološka i soteriološka pitanja jer čovjek *starog kontinenta* nije mogao zamisliti da postoji netko osim njega, netko koga je također Bog stvorio i kome sada treba objaviti Radosnu vijest. U vladarima se budi glad za američkim dobrima, ponajviše zlatom, i širenjem vlasti, a budući da se radilo o katoličkim vladarima postojao je i jedan određeni misionarski žar u njihovim ekspedicijama.

Kada se govori o ovom periodu povijesti američkog kontinenta kaže se da je to era konkvistadora i misionara. Konkvistadori su, koliko god imali misionarski naboje, ipak imali sasvim kriv pogled na širenje kršćanstva, a urođenike nisu voljeli. Naime, pod utjecajem Maurskih osvajanja španjolsko je kršćanstvo bilo nasilno te je urođeničko stanovništvo mnogo trpjelo od ruku konkvistadora. Kada nakon njih dolaze brojni misionari oni Astecima ljubavljaju liječe rane i navješćuju im novu religiju ljubavi, mira, vječnosti, suživota,²¹ ali dosta njih sumnja u mogućnost obraćenja od strane politeističkog i animističkog naroda.

Protagonisti osvajanja Meksika koje je prethodilo Gospinim ukazanjima su: Hernán Cortés, osvajač Meksika, Moctezuma II., asteški car, i Karlo V., španjolski kralj, tj. car Zapadnog rimskog carstva njemačke narodnosti. Hernán Cortés rođen je u Medellinu 1485., a s devetnaest godina ukrcao se na brod koji je plovio za Indiju te zajedno s Velázquezom osvojio Kubu. Cortés se, protivno Velázquezovoj volji, 1519., s jedanaest brodova, petsto vojnika i sto mornara, s Kube uputio u pohod na Meksiko koji je osvojen 1521.²² Cortés je bio „sposoban upravitelj, političar, vojskovođa, a napokon i misionar, koji je s carem Moctezumom vodio duge teološke razgovore.“²³ Na više je mjesta isticao kako sve radi za španjolskoga Kralja, Boga i kršćansku vjeru, a to se vidjelo u tome što je rušio idole, na čija je mjesta postavljao Gospine kipove, i dao naredbu da prestane pogansko štovanje bogova, ali bez misionara na području širenja vjere nije mogao puno.²⁴ Moctezuma II. bio je posljednji i najveći car asteškoga carstva. Vladao je od 1503. do pada Carstva. Kao mladić pokazao se kao neustrašiv ratnik i sposoban

²¹ Usp. *Isto*, str. 86.-87.

²² Usp. I. Pederin, *Putopis konkvistadora*, str. 389.

²³ *Isto*.

²⁴ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 84.

vođa, a bio je i natprosječno inteligentan. Kao vladar bio je arogantan prema svojim plemenitašima zbog velike moći koju je stekao brzo. Carstvom je upravljao despotski, a također je bio neumoljiv u prikupljanju poreza. S druge je strane privatno bio sasvim druga osoba. Naime, govorio je smireno, bio religiozan i filozofski tip koji je jako volio umjetnost te je stoga Glavni grad carstva uredio toliko da su se osvajači zadivili kad su ušli u Tenochtitlán jer u Španjolskoj takvoga grada nije bilo.²⁵

U posljednjim godinama svoga vladanja Moctezuma se bojao za svoje carstvo zbog brojnih proroštava koja su kružila, ali i prirodnih katastrofa o kojima svjedoče urođenici u spisu franjevca Bernardina Sahagúna.²⁶ Najvažnija proroštva tj. vizije su one kralja grada-države Texcoco koji se zvao *Nezahualcoytl* i princeze *Papatzin*, sestre cara Moctezume II. Budući da su Asteci nadnaravne događaje povezivali s povijesnima, ove su vizije itekako imale reperkusije na povijesnu situaciju u godinama koje su prethodile Gospinom ukazanju. Kralj *Nezahualcoytl*, veliki filozof i mistik, razmišljajući je došao do pojma Velikog, Nevidljivog Boga, Stvoritelja svih stvari kojeg bi se štovalo prikazujući molitve pred oltarom urešenim cvijećem na kojemu gori tamjan. Na samrti je prorokovao da će doći dan kada će svi stanovnici Meksika spoznati i štovati toga Boga. Njegov sin *Ixtlinoxchitl* nastavio je putem svoga oca i uvjeren da ga je Svemogući odabrao da surađuje s pridošlim Španjolcima, pridružio se Cortésu u rušenju urođeničke religije i civilizacije.²⁷ Princeza *Papatzin* je 1509., nakon muževe smrti, pala u komu i tada imala viziju u kojoj joj je došao mladi čovjek u liku anđela. Izgledalo je da stoji pred obalom na velikom moru, a dok je s njim razgovarala vidjela je kako prema njoj plove brojni mornari s čovjekom koji je lijepo obučen. Na njihovim brodovima bili su crni križevi jednaki onom kakvog je anđeo imao na svom čelu. Rekao joj je da ga šalje Pravi i nevidljivi Bog i da će lijepo obučeni čovjek kojega je vidjela doći s druge strane mora i oružjem osvojiti njezin narod te donijeti vjeru u Pravoga Boga. Konačno, poslao ju je da to ispriповjedi svome bratu i rekao joj da će, kada se uspostavi mir, primiti vodu spasenja i isprati svoje grijehе, te da i druge stanovnike svoje zemlje potiče na to. Nakon ovoga Moctezuma je na obalu poslao svoje ljude da mu jave kada ugledaju te brodove, a kada se Cortés pojavio primio ga je kao *Quetzalcóatla*, kojeg su čekali, poklonio mu se te mu predao svoje prijestolje.²⁸

Razdoblje mira, tj. meksičkog vazalstva, nije dugo trajalo jer je već 1520. u proljeće

²⁵ Usp. *Isto*, str. 81.

²⁶ „Urođenici su opisali ono što se zbivalo prije dolaska Španjolaca. To su bila brojna pretkazanja i slutnje, nebom se širila vatra, u šumama su bjesnjeli požari, noću se čuo glas žena koje su oplakivale svoju djecu...“ I. Pederin, *Putopis konkvistadora*, str. 402.

²⁷ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 88.

²⁸ Usp. *Isto*, str. 89-92.

Moctezuma krvavo svrgnut i za cara je izabran njegov brat *Cuitlahuac* koji se suprotstavio Španjalcima, a to je dovelo do tzv. Tužne noći u kojoj su se sukobili urođenici i španjolske snage, a taj je sukob doveo do mnogo ubijenih i ranjenih. Španjolci su tada napustili Glavni grad i 1521. se konačno vratili te je Meksiko pao. Sve je ovo bilo moguće jer je Cortés imao bolju ratnu opremu i vojničko znanje. Posebno je važno istaknuti topove i konje kojih su se urođenici strašno bojali budući da nikada takvo što nisu vidjeli ni čuli. Osim vojne nadmoći Španjolaca urođenike su poharale i zarazne bolesti koje su im Španjolci prenijeli. Budući da za te, njima nove i nepoznate bolesti, nisu imali imunitet od njih su masovno umirali i doživljavali to kao da su ih njihovi bogovi sasvim napustili i ostavili na milost i nemilost osvajačima.²⁹

Zahvaljujući spomenutim proroštvima, znakovima prirode, konkvistadorima koji su u borbama ubijali puno urođenika te uništavali njihovu *náhuatl* kulturu i religiju, u autohtono se stanovništvo uvukao veliki strah i oni su smatrali da dolazi propast svijeta koji su pokušali spriječiti povećavanjem ljudskih žrtava koje su Španjolce još više poticale na krvave borbe s urođenicima. Vidimo da je sve ovo u njima izazvalo jedno anksiozno stanje, stanje besmisla jer ih španjolski konkvistadori nisu znali prihvatiti u njihovoj različitosti i nisu ih ljubili,³⁰ štoviše smatrali su se superiornima i držali da su „Indijanci divljaci podložni vrlo niskim nagonima i glupi, pa se zbog toga moraju podložiti ljudima nadmoćnog uma.“³¹ Tjerali su ih na težak rad u rudnicima i poljima zbog čega su urođeničke majke gubile mlijeko, a djeca umirala. Suprotno ovakvom doživljavanju i tretmanu urođenika, misionar Bartolomé de Las Casas tvrdi da su Indijanci bili „blagi, slabi, ponizni i nesposobni za naporan rad u rudnicima te spremni na pokrštavanje.“³² Španjolci su, s druge strane, pljačkali urođeničko zlato i vršili strašne okrutnosti nad ovim narodom: prisilno ih pokrštavali i porobljivali.³³ Ovome su se misionari protivili zbog čega su im se urođenici obraćali tražeći zaštitu. Među urođenicima i Španjalcima vladao je veliki nemir i neprijateljstvo. Tada biskup Zumárraga piše u pismu španjolskome kralju „Ako Bog ne pruži neki lijek iz svoje ruke, ova zemlja će se svaki čas potpuno izgubiti.“³⁴ Bog odgovara na molbu biskupa i prava se prekretnica događa po ukazanju Gospe koja se solidarizirala s urođenicima povezavši ih među sobom te izmirivši ih sa Španjalcima.³⁵

²⁹ Usp. *Isto*, str. 89-107.

³⁰ Usp. Pedro Alarcón Mednez, *El amor de Jesús vivo en la Virgen de Guadalupe*, <https://www.scribd.com/read/384159442/El-Amor-De-Jesus-Vivo-En-La-Virgen-De-Guadalupe#>, str. 30.-31.

³¹ I. Pederin, Putopis konkvistadora, str. 405.

³² *Isto*, str. 406.

³³ Usp. *Isto*, str. 403, 406.

³⁴ ¿Qué ocurrió en México en 1531? (objavljeno 13. 10. 2008.)

https://www.diariodejerez.es/opinion/articulos/ocurrio-Mexico_0_195280666.html (pristup 9. 4. 2022.).

³⁵ Usp. J. Marcellí, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 118.

1. 3. Gospino ukazanje – navještaj mira i nove rase³⁶

Prethodno opisanu političko-povijesnu situaciju neposredno prije Gospinih ukazanja ljudska je ruka teško mogla riješiti, ali Njoj koja se objavljuje kao ona koja duboko poštuje i urođenike i Španjolce nije bilo teško *izgraditi most* među ova dva zavađena naroda. Širenjem katoličke vjere nakon Gospinih ukazanja stvara se jedno homogeno stanovništvo. Naime, katolička vjera obilježila je dušu Latinske Amerike na način da upravo Evanđelje, utjelovljeno u tim narodima, njih povezuje u jedinstvenu cjelinu. Marija je ona koja, kao jasni znak milosrdnog lica Majke i simbol novog identiteta, stoji na početku te evangelizacije.³⁷ Unatoč brojnim obraćenjima nakon 1531. i evidentno proširenoj pobožnosti među urođeničkom i kreolskom³⁸ populacijom, postojali su neki koji su sumnjali u autentičnost Gospinih ukazanja zbog nepostojanja izvora iz godina neposredno nakon ukazanja, ali novija istraživanja pokazuju da postoji tzv. *Kodeks 1548* koji „nepobitno dokazuje činjenicu Gospina ukazanja u Guadalupi.“³⁹ Konačno, nije čudno da je malo ranih izvještaja koji govore o ovom događaju budući da je ova, danas nezamjenjivo važna pobožnost za meksički narod, tada bila u povojima, da su Španjolci, tadašnji vladari, prema urođenicima, adresatima ukazanja, osjećali prijezir i kasno proveli službeno istraživanje te da je većina stanovništva oko Tepeyaca, gdje se odvijala pobožnost Gospi, bila urođeničkog podrijetla, a oni nisu mogli ništa zapisati budući da je sva uprava bila u Gradu, a Tepeyac je bio izvan njega.⁴⁰ Ipak, usmena predaja je postojala, a ona se nakon nekog vremena zapisala i na taj način znamo kako se odvio guadalupski događaj.

U subotnju ranu zoru, 9. prosinca 1931., Gospa se na brdašcu Tepeyac prvi put ukazala *Cuauhtlatoatzinu*,⁴¹ siromašnom urođeniku iz Cuauhtitlána, čije je kršteno ime bilo Juan Diego. Rođen je 1474. u kraljevstvu Texcoco, koje je bilo protiv ljudskih žrtava i stoga Cortésov saveznik, a umro je 1548. Njegova obitelj i on krstili su se 1525. nedugo nakon dolaska prvih misionara u Meksiko,⁴² a toga jutro išao je na svetu misu u Gospinu čast i poduku iz katekizma u Tlatelolco. Prolazeći uz brdašce Tepeyac začuo je predivni, skladni, pjev ptica koji je dolazio s vrha brda i pošao vidjeti o čemu se radi. Tada je ugledao gospođicu savršene ljepote odjevenu

³⁶ U sinopsisu četiriju ukazanja slijedimo knjigu fra Josipa Marčelića, a njegov opis ukazanja proteže se na stranicama 123-135.

³⁷ Usp. Josip Marčelić, *Ukazanja Gospe u Guadalupeu*, str. 370.

³⁸ Kreoli su potomci španjolskog stanovništva rođeni na Novom kontinentu. Oni su i danas najviša klasa stanovništva u Meksiku.

³⁹ J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str., str. 144.

⁴⁰ Usp. Timothy Matovina, *The Origins of the Guadalupe Tradition in Mexico*, u: *The Catholic Historical Review*, 100 (2014.) 2, str. 244, 253, 260.

⁴¹ Ovo urođeničko ime prevodi se sa *orao koji govori*.

⁴² Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 109.124.

haljinom koja je sjala kao sunce gdje stoji na kamenu te se pred njom prostro. Obratila mu se nježnim glasom na njegovom urođeničkom *náhuatl* jeziku i otkrila mu svoj identitet rekavši kako je ona Vazda Djevica Marija, Majka pravoga Boga, brižna Majka indiosa i svih ljudi koja želi da joj se na tome brdašcu sagradi kućica u kojoj će slušati jade svoga naroda. Potom ga je poslala biskupu da mu ispriповjedi sve što je vidio i čuo, čemu se divio, a Juan Diego odmah je pošao u palaču biskupa Juana de Zumárrage pred kojega je kleknuo i sve mu ispričao. Biskup ga je primio i saslušao, ali mu nije odmah povjerovao iako je uvidio da se radi o jasnom i postojanom svjedočanstvu. Isti dan uvečer Juan Diego se vratio na Tepeyac kako bi Gospu izvijestio o svome neuspjehu pred biskupom te ju zamolio da pošalje nekoga uglednijeg budući da mu je biskup rekao da se drugi put vrati i da će onda razmisliti o razlogu njegova dolaska. Gospa mu je, unatoč njegovoj poniznoj molbi, rekla da želi da se baš on vrati biskupu i zatraži ga Hram o kojem mu je pričala.

Sljedećega dana Juan Diego je biskupu došao nakon što je prisustvovao nedjeljnoj sv. Misi u Tlatelolcu te mu u suzama ispričao sve što traži Marija Vazda Djevica, odnosno da joj se na Tepeyacu sagradi kapelica. Biskup se sada uvjerio da Juan Diego ne laže, ali je od njega zatražio da Gospu upita neki znak. Nakon toga on se odmah vratio da Gospi prenese što je biskup tražio, a ona mu je rekla da se vrati sutra kada će mu dati znak. U ponedjeljak, 11. prosinca, Juan Diego nije pošao Gospi jer je njegov ujak, s kojim je Juan Diego živio nakon smrti majke mu i žene, bio jako bolestan te je morao ići po liječnika, ali nije uspio naći nijednog. Končano, u utorak je išao u Tlatelolco po svećenika da se njegov bolesni ujak ispovijedi i primi posljednju pomast svjestan da mu nije ostalo puno vremena. Juan Diego je nastojao zaobići Tepeyac kako bi što prije stigao po svećenika i odmah se nakon toga vratio Gospi, ali ona ga je presrela na putu i rekla mu, razumjevši njegovu bol i tugu, da se ne brine jer njegov ujak od ove bolesti neće umrijeti. Tada ga je uputila na vrh brda da ubere mirisne cvjetove te ih donose pred nju. Unatoč tome što je znao da je to gotovo nemoguće jer „na Tepeyacu, sušnom tlu, ne raste ništa osim rogača, trnja, čička i kaktusa,”⁴³ uputio se na vrh i sav začuđen ubrao kastiljke ruže koje su se nalazile pred njim, iste one kakve su rasle u rodnom kraju biskupa Zumárrage. Odnio ih je Gospi koja ih je zatim stavila u njegov plašt, odnosno *tilmu* po urođeničkom nazivu, i rekla da nikom ne pokazuje što nosi, već da plašt otvori jedino pred biskupom. Juan Diego ju je poslušao i nakon dugog čekanja da ga biskup primi pred njega kleknuo i ispričao mu što se sve dogodilo i kako je došao do znaka, a potom otvorio svoj plašt, a na pod su ispale predivne ruže.

Kada su biskup i njegovi poslužitelji kleknuli Juan Diego je shvatio da je pravi Znak

⁴³ Vidi: E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 20.

zapravo slika Presvete Djevice koja se, neobjašnjivo, nalazila na njegovoj tilmi. Biskup je molio Gospu za oprostjenje jer nije odmah vjerovao, a potom ustao te skinuo Juan Diegovu tilmu te ju položio u svoju kapelicu dok se ne sagradi crkvice na Tepeyacu na mjestu koje mu je Juan Diego pokazao. Kada je Juan Diego došao kući vidio je da je njegov ujak posve zdrav, a on mu je rekao da se divna Gospođa i njemu ukazala te mu rekla da posjeti biskupa i kaže da želi da se njezinu Sliku časti pod nazivom „Neoskrvnjena Djevica, sveta Marija od Guadalupe.“⁴⁴ Zajedno su pošli kako bi sve ispričali biskupu, a on ih je zadržao par dana kako bi sve ispitao. Vidjevši da jako puno ljudi, čitav Grad, dolazi častiti Sliku, nenaslikanu ljudskom rukom, biskup ju je premjestio u Glavnu crkvu gdje su joj ljudi prikazivali svoje nevolje i žalosti. Nakon ovog događaja Juan Diego je postao glasnik Gospe Guadalupske te se do kraja svoga života posvetio njezinoj službi i živio u kolibici tik do crkvice sagrađene na Tepeyacu. Tamo je molio za svoj narod, a on je u njemu prepoznao uzor svetosti i postavio ga kao primjer svojoj djeci. Taj jednostavni narod usmenom je predajom proširio ovaj događaj, a on je, kako je prethodno već rečeno, kasnije zapisan u brojnim dokumentima od kojih je najznačajniji *Nican mopohua* (*Ovdje se priča*), spis Anotnia Valeriana iz 1548., koji na *náhuatl* jeziku donosi detaljan izvještaj ovoga događaja, a taj je spis slijeđen i u ovom izvještaju.

Za nas je važna i crkvena recepcija ovoga događaja jer se time pobožnost mogla nesmetano širiti te tako utjecati na mir na ovim prostorima. Mjesni biskupi otpočeka podupiru Svetište i potiču na pobožnost, a posebno je važna propovijed drugog biskupa Meksika, Alonsa de Montúfara, iz 1556. godine u kojoj se on osvrnuo na ukazanja i prema njima zauzeo pozitivan stav. Ovo je bilo izuzetno važno budući da je Francisco de Bustamante, misionar franjevac, smatrao da je čašćenje Gospe Guadalupske samo izlika urođenika da nastave sa svojim okultnim poganskim praksama i da se ne zapravo ne mole Gospi već svojoj božici *Tonantzín*, odnosno majki svih bogova, čiji je hram u kojem su prinostili ljudske žrtve prije Gospinih ukazanja i obraćenja urođenika bio na Tepeyacu. Daljnji jako važan trenutak je 1666. godina u kojoj mjesni biskupi počinju provoditi istraživanje u kojem najstarije žitelje Cuauhtitlána ispituju o Juanu Diegu, ali i počecima pobožnosti prema Gospi, kako bi rezultate poslali u Rim i dobili službeno priznanje ukazanja i pobožnosti.⁴⁵ Papa Klement IX., 1667., izdaje bulu kojom odobrava javno liturgijsko štovanje Gospe Guadalupske s posebnom svetkovinom koja će se slaviti 12. prosinca i vlastitim misnim obrascem.⁴⁶ Ovo je najvažniji crkveni intervent u guadalupski događaj sve do kanonizacije Juana Diega iz 2002., ali njemu su prethodila još neka

⁴⁴ J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 133.

⁴⁵ Usp. Timothy Matovina, *The Origins of the Guadalupe Tradition in Mexico*, str. 258.

⁴⁶ Usp. J. Marčelić, *Ukazanja Gospe u Guadalupeu*, str. 365.

važna priznanja Svete Stolice, a to su odobrenje kovanja medaljice s likom Gospe Guadalupske već 1560. od strane pape Inocenta X. i udjeljivanje potpunog oprosta za one koji Svetište posjete na godišnjicu Gospinih ukazanja od strane pape Aleksandra VII. Događaj koji je također bio jako važan je dopuštenje krunjenja Gospe Guadalupske koje je dao papa Lav XIII. Ono se dogodilo 12. listopada 1895. kada su katolici u Meksiku trpjeli velike progone zbog vlasti koja je vjeru htjela izbaciti iz srдца meksičkoga puka. Pedeset godina nakon ovoga događaja papa Pio XII. Gospu Guadalupsku proglašava zaštitnicom čitave Amerike, a papa Ivan Pavao II. prilikom proglašenja svetim Juana Diega ističe činjenicu da je Gospa odigrala neizmjerne važnu ulogu u Meksiku, ali i cijeloj Latinskoj Americi.⁴⁷ Budući da ovaj podnaslov nosi naziv „*Gospino ukazanje – navještaj mira i nove rase*“ potrebno se osvrnuti na elemente slike Gospe Guadalupske koji jasno ukazuju na budućnost pomirenja dviju rasa. Naime, ukoliko se pogledaju Gospine ruke spojene na molitvu, jasno vidimo da je desna ruka deblja i tamnija, a da je lijeva ruka svjetlija i stiliziranija što ukazuje na pomirenje odnosno *spajanje* dvaju naroda. Nadalje, i u Gospinom se imenu očituje poruka pomirenja. Neki smatraju da Gospa nije objavila svoje ime kao Guadalupe jer u *náhuatl* jeziku glasovi G i D ne postoje, već da je rekla da se zove *Tecuatalupe* ili „ona koja ima početak na vrhu stijene“. Moderni znanstvenici više naginju prema tome da je Gospa upotrijebila jedan od sljedeća dva naziva: *Tecóatlaxopeuh*, „ona koja gazi kamenu zmiju“, ili *Cóatlaxopeuh* tj. „ona koja gazi zmiju.“ Ova bi slika bila jednako jasna i Astecima, zbog njihove mitologije, i Španjolcima, zbog biblijske slike žene iz Postanka. Znanstvenici ovoga mišljenja smatraju da je biskup urođenički izraz, koji nije razumio, povezo s jako dobro poznatim izrazom Guadalupe budući da je pobožnost Gospi Guadalupskoj iz Estremadure postojala u Španjolskoj i da su tu pobožnost gajili svi španjolski stanovnici Meksika.⁴⁸ Ipak, najvjerojatnije je mišljenje da se Gospa uistinu objavila pod imenom Marija Guadalupe. Marija je njezino ime židovskog porijekla, a Guadalupe je riječ arapskoga porijekla koja znači *rijeka svjetla*. Ovime Gospa šalje poruku mira *pomirujući* židovski i arapski narod koji su u stalnom sukobu, ali ujedno ukazuje na njezino poslanje. Ona nije svjetlo, već *svjetiljka*, odnosno ona koja donosi svjetlo – svoga Sina Isusa Krista, „svjetlost na prosvjetljenje naroda“. (Lk 2, 32) Konačno, sve što je ovdje napisano o Astecima, povijesnoj situaciji borbe između dva naroda i Gospinome zahvatu zapravo je prikaz porođajnih boli nastanka novog Mestičkog naroda u kojem se spajaju bijelac i urođenik, a na početku toga naroda stoji Gospa Guadalupska koja ima mestičko lice, u kojem se rado prepoznaju i jedni i drugi.⁴⁹

⁴⁷ Usp. *Isto*, str. 365.-366.

⁴⁸ Usp. *Isto*, str. 146.-151.

⁴⁹ Usp. *Isto*, str. 289.

2. ČUDOTVORNA SLIKA „NAŠE GOSPE OD GUADALUPEA“

Glavni povijesni dokaz Gospinih ukazanja i neizmjeran dar koji nam je ostavila jest njezina čudotvorna Slika koja je stoljećima središte pučke pobožnosti ovih krajeva, ali i nepresušno vrelo novih otkrića za brojne istraživače. Može se reći kako ova slika nije Marijin portret, već je *amoxtli*, odnosno ikona njezine prisutnosti koju se jedino vjerom može spoznati, a vjera je upravo jedno od najvećih čuda za sve one koji dolaze vidjeti Sliku, odnosno susresti Gospu.⁵⁰ Gospina slika po svome je stilu više španjolskog nego asteškog karaktera i odgovara modelu prikazivanja Bezgrešnog začeca koje je nakon Tridentskog sabora u svojoj knjizi opisao slikar Francisco Pacheco rekavši da ono mora odgovarati opisu žene iz dvanaestoga poglavlja Otkrivenja. Gospa Guadalupska zadovoljava kriterije prikaza Bezgrešnog začeca budući da se na njoj nalazi mlada žena prekrivena plavim plaštem posutim zvijezdama, okružena suncem, a mjesec joj se nalazi pod nogama. Prikaz Bezgrešne također bi trebao imati dijete u naručju te ljljane, ali Gospa Guadalupska, u ovoj stvari, ne prati sasvim vjerno ovaj opis, već dijete nosi u utrobi, a cvijeće na svojoj haljini.⁵¹

U ovom ćemo poglavlju progovoriti o znanstvenim istraživanjima Slike koja se provode sve do današnjih dana, o Slici kao modelu inkulturacije i, konačno, o duhovnoj poruci koju šalje čudotvorna Slika.

2. 1. Znanstvena istraživanja Slike

Znanost i vjera kroz povijest su se često sukobljavale i doživljavale kao pojavnosti koje se međusobno isključuju, ali u slučaju guadalupskog događaja one se na predivan način dopunjuju i jedna drugoj služe. Naime, od samoga početka čudotvorna je Slika teško razumom objašnjiva jer joj se ne zna autor, jer se nije raspala iako je naslikana na nekvalitetnom i nepripremljenom materijalu, jer se na slici uočavaju brojni detalji koje je ljudska ruka teško mogla naslikati tolikom preciznošću, a u novije vrijeme razvojem tehnologije otkriveno je još mnogo zanimljivih, a stvarnom vremenu Gospinih ukazanja skrivenih, tj. nedostupnih, poruka.

Prvo treba analizirati platno na kojem je Slika napravljena. Radi se o plaštu urođeničkog siromaha koji je bio otkan od niti *magueya*, vrste agave-kaktusa, biljke koju su za tkanje koristili oni koji nisu mogli sebi priuštiti tilmu, već samo *ayate*. Ipak, danas se izraz tilma uvriježio kao termin za govor o plaštu kakav je Juan Diegov, ali tilmu su ustvari nosili uglednici i bila je puno

⁵⁰ Usp. Enrique Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 33.

⁵¹ Usp. Patricia Harrington, Mother of Death, Mother of Rebirth: The Mexican Virgin of Guadalupe, u: *Journal of the American Academy of Religion*, 56 (1988.) 1, str. 36-37.

finije otkana od *ayatea* koji je bio jedno sasvim grubo platno i koje je osoba Juan Diegova statusa sebi mogla priuštiti. Plašt na kojem je nastala Gospina slika sastoji se od dva dijela u sredini spojena tankim koncem od mekanoga pamuka koji se proteže uzdužno od gore prema dolje. Slika Djevice nalazi se na sredini plašta, ali blago naklonjena u desno te joj konac ne prelazi preko lica.⁵² Strana plašta na kojoj se nalazi slika, unatoč grubosti platna glatka je kao svila, a stražnja strana slike odgovara naravi *ayatea*. Nije trebalo puno istraživanja kako bi se uvidjelo da je ovaj plašt drugačiji od drugih jer su urođenici dobro znali da je vijek njihova plašta najviše četrdeset godina, a Juan Diegov plašt do danas je netaknut, 491 godinu, iako prvih sto godina nije bio čuvan u posebnim uvjetima kakve iziskuje nešto toliko vrijedno kao čudotvorna Gospina slika, već je bio izložen dimu svijeća, poljupcima i dodirima ljudi, svetoj vodi, atmosferskim prilikama, vlazi itd. Platno na kojem je naslikana ova prevrijedna slika nisu mogli uništiti ni dušična kiselina koja je pala na platno 1791. prilikom čišćenja okvira ni eksplozija mine koja je bila podmetnuta u buket cvijeća pred glavnim oltarom 1921., a također je poznato i to da platno odbija insekte i prašinu.⁵³

Prvo istraživanje nad plaštem Juana Diega provedeno je već 1666. od strane protoliječnika, odnosno kemičara u današnjoj terminologiji, i umjetnika, točnije slikara. Oni su zaključili da platno načinjeno od *magueya* ne može izdržati toliko dugo, a to je bilo svega 35 godina nakon ukazanja. Tada uočavaju i to da je donji dio slike oštećen i da je popravljan jer prepoznaju dodatan sloj boje. Ipak na tome se nisu zadržali jer im je bila neshvatljivo kako je plašt izdržao toliko dugo bez da se raspao i kako je moguće da je slika naslikana tako profinjeno na platnu koje nije slikarsko i koje uopće nije bilo preparirano, odnosno stručno pripremljeno za izvođenje tako preciznih crta Gospina lika. Nadalje, na plaštu Gospe Guadalupske miješaju se tri tehnike slikanja – ulje, tempera i guaš, a svaka od ovih tehnika traži drugačiju vrstu pripreme. Ipak, ove su tehnike spojene u jednu divnu cjelinu na način da su glava i ruke naslikane u ulju, haljina i anđeo s oblacima u temperi i plašt u guašu. Sve ovo vodilo je Miguela Cabrera, najpriznatijeg slikara onoga doba, da u svojoj knjizi „*Maravilla Americana*“ iz 1756. zaključi da je ljudskoj ruci nemoguće naslikati sliku koja bi odgovarala Originalu i da isti nije naslikan ljudskom rukom, uostalom, kako se vjeruje otpočetak. Cabrera ističe i zadržavajući način na koji je zlato upijeno u sliku na rubovima haljine i plašta te na zvijezdama i Suncu, prerijetku savršenost u izvedbi haljine i iznimno precizne i fine slikarske poteze.⁵⁴

Posljednja istraživanja plašta provedena su modernom tehnologijom u dvadesetom

⁵² Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 188.

⁵³ Usp. *Isto*, str. 191.-192

⁵⁴ Navedeno prema: J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 189-190, 198-200.

stoljeću. Španjolski slikar Francisco Camps Rivera, svjetski priznat slikar, istraživao je platno Gospe Guadalupske od 1954. do 1963. i rekao da nijedan slikar ne bi koristio tako grubo platno za sliku tolike veličine i ustvrdio još nekoliko važnih stvari. Naime, njegova mikroskopska istraživanja na slici nisu pronašla tragove poteza kista što ponovno indicira na činjenicu da nije nastala ljudskom rukom, a Rivera nije uspio odrediti kojom je točno tehnikom slika naslikana. Godine 1936. nobelovac za kemiju dr. Richard Kuhn, s Instituta u Heidelbergu, imao je priliku istraživati dvije niti s Gospina plašta, jednu crvenu i jednu žutu, koje su bile čuvane kao relikvija. On je najmodernijim tehnikama tada dostupnima uvidio da na nitima nema tragova boje poznate znanosti i ljudskom rodu, boje mineralnog, biljnog ili životinjskog podrijetla, a nema niti tragova nanošenja iste. Da se radi o autentičnom plaštu iz 16. stoljeća koji je uistinu izrađen od agave tipa maguey potvrdio je u lipnju 1946. Isaac Ochotorena, znanstvenik s Instituta za biokemiju Sveučilišta u gradu Mexico.⁵⁵

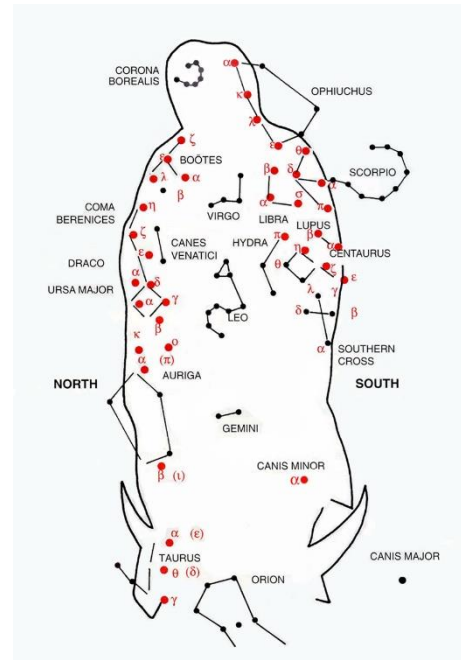
Važno istraživanje proveo je i Philip Serna Callahan koji je 1979. načinio četrdesetak fotografija Slike pomoću infracrvenih zraka i proučio iste. U svom je radu ustvrdio da gotovo cjelina Gospina lika tvori nerazdvojivu cjelinu s platnom, ali i da postoje neki dijelovi koji su retuširani, a to su prsti, donji dio Gospina lika, anđeo, srebro mjeseca, zlato zvijezda i zraka sunca te bjelina oblaka. Ovo također potvrđuje informacija iz 1668. koja govori da su bijelom patinom brisani kerubini, čija se boja odmah pokvarila, a oni su bili naslikani oko Gospina lika iz pretjeranog devocionalizma. Ostali gore navedeni dijelovi, smatramo, nisu na sliku dodani, već su popravljani u sedamnaestom stoljeću. Najveći dokaz za ovu tezu jest položaj zvijezda na Gospinu plaštu koji točno odgovara položaju zvijezda koji se mogao vidjeti na nebu iznad Tepeyaca prije zore toga dvanaestoga prosinca.⁵⁶

Položaj zvijezda na Gospinome plaštu istraživali su liječnik i astronom M. D. Juan Homero Hernández Illescas, stručnjak za astešku kulturu Mario Rojas Sánchez i stručnjaci meksičkog astronomskog Opservatorija *Laplace*. Dr. Illescas uočio je da zvijezde na Gospinu plaštu nisu razbacane, već da tvore skupove koji liče na nebeska zviježđa. Detaljno proučavanje dovelo ih je do zaključka da zvijezde na Gospinu plaštu pokazuju nebo zimskog solisticija 12. prosinca 1531. Ako se prisjetimo da je tada na snazi bio Julijanski kalendar koji je kasnio deset dana za astronomskim vremenom, uviđamo da se po Gregorijanskom kalendaru, Gospino ukazanje zaista dogodilo na *Dan nepobjedivog sunca*, na zimski solisticij 22. prosinca.⁵⁷

⁵⁵ Usp. Usp. J. Marčelić, Ukazanje Gospe u Guadalupeu, str. 367.

⁵⁶ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 200-205.

⁵⁷ Usp. *Isto*, str. 226-227, 230.231.

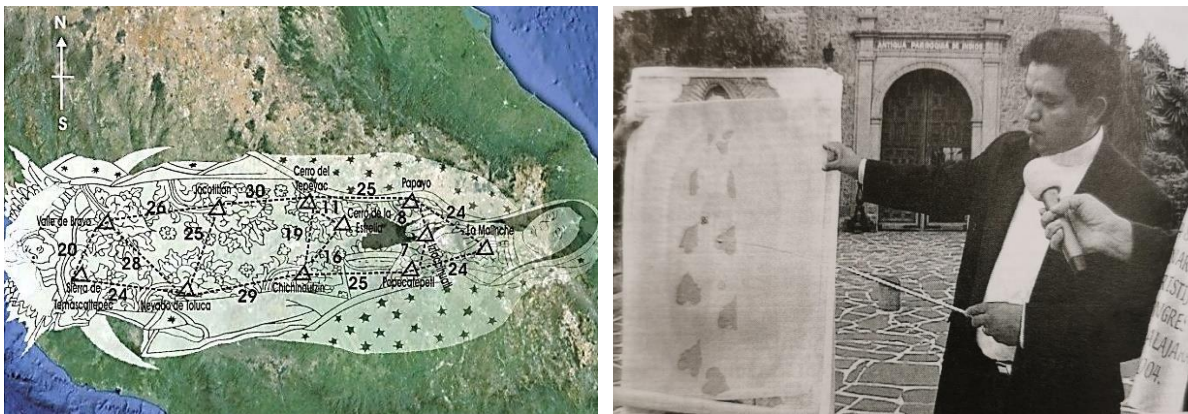
Slika 1. i 2. Zvijezde na Gospinom plaštu

Na priloženim slikama može se vidjeti raspored zvijezda smještenih na plaštu Gospe Guadalupske, a on prikazuje najsjajnije zvijezde zviježđa koja su se toga jutra vidjela iz Anáhuaca, doline meksičke visoravni. Dakle, zvijezde su grupirane začuđujuće točno, ali u nešto komprimiranom obliku. Na lijevoj strani Gospina lika, odnosno, na desnoj strani nama koji smo promatrači, vide se zviježđa Južnog neba. Na najvišoj poziciji vidimo četiri zvijezde zviježđa *Ofikus*, nešto niže vidimo *Vagu* i strelicu koja pripada *Škorpionu*. U srednjem dijelu lijeve strane Gospina plašta zapažamo *Vuka* i završnu zvijezdu *Hidre*, odnosno *Vodene zmije*, a ispod njih se sasvim sigurno vide zviježđa *Južni križ*, *Mali pas* i *Centaur*; te sasvim na dnu plašta osamljena zvijezda *Siriusa* koja pripada *Orionu*. Na desnoj strani Djevičina plašta smještena su zviježđa Sjevernoga neba. Najviše, u ravnini s desnim ramenom, vide se zvijezde iz *Bootesa*, a nešto niže *Veliki medvjed* u obliku tave. Desno od njega imamo neke zvijezde iz *Bereničine kose* te zvijezde *Lovačkih pasa*, a na lijevoj strani uočava se zvijezda *Thuban*, najsjajnija zvijezda zviježđa pod imenom *Zmaj*. U donjem dijelu desne strane plašta uočavaju se dvije zvijezde *Velikoga medvjeda* i dvije zvijezde *Kočijaša*, a najniže u razini stopala vide se tri zvijezde iz zviježđa *Bika*.

Posebno je zanimljiv smještaj onih zviježđa koja se ne vide na plaštu, a to su zviježđe *Sjeverne Krune*, smješteno iza Gospine glave, *Djevice*, iza Gospina srca i sklopljenih ruku, *Lava*, koje se nalazi na mjestu Djeteta u Gospinu krilu i zviježđe *Oriona*, na mjestu anđela.⁵⁸

⁵⁸ Usp. *Isto*, str. 228-229.

Prethodno opisani razmještaj zvijezda na Gospinu plaštu teško se može smatrati pukom slučajnošću ili dosegom ljudskog rada budući da nijedna kopija slike ne sadrži točan raspored zvijezda na nebu iznad Tepeyaca u zimskom solisticiju koji je Astecima bio od presudnog značenja. Bio je najvažniji dan njihova religioznog kalendara, jer naviješta početak uspona Novog Sunca, odnosno s Gospom Guadalupskom *Mladog Sunca s visine*. Konačno, potrebno je istaknuti da je položaj pod kojim su zvijezde na plaštu promatrane heliocentričan, a ne geocentričan kao vid pod kojim mi sa Zemlje promatramo zvijezde. To znači da je Onaj koji je zvijezda preslikao na Gospin plašt bio iznad zvijezda i kroz njih gledao prema Zemlji, a u svom je pogledu imao cijeli svemir, tj. sva zvijezda Sjeverne i Južne nebeske polutke te tako urođenicima poslao poruku da je Gospa Kraljica čitavoga Neba i Zemlje. Konačno, astronomi su otkrili da je točka promatranja zvijezda središte Gospine slike, odnosno njezina utroba u kojoj se nalazi Dijete Isus, Novo Sunce kojem su zvijezde vodile asteške zvjezdoznance.⁵⁹

Slika 3. i 4. Geografija meksičkog tla na Gospinoj haljini

Prvi koji je uočio geografiju Meksika na Gospinoj haljini bio je stručnjak u poznavanju asteške kulture mons. Mario Rojas Sánchez koji je u osamdesetim godina dvadesetoga stoljeća započeo svoje istraživanje nakon što je shvatio da brokatni nacrti u obliku cvijeta *Tépetl*, koji je za Asteke simbolizirao brdo, nisu samo ukras haljine nego da imaju određeno značenje. Mons. Rojas je uspio identificirati vulkane i brda između *Sierra Madre Occidentál* i *Orientál* te Meksički zaljev i Pacifički ocean. Tako se *Sierra Madre Orientál* i Meksički zaljev mogu vidjeti, kako prikazuje slika 3., uz Djevičinu glavu, a *Sierra Madre Occidentál* i Pacifički ocean uz Djevičine noge. Iznad Gospinih ruku vidimo vulkan *La Malinche*, a cvjetovi uz Gospine rukave prikazuju snježne vrhove vulkana *Iztaccihuatl* i *Popocatepetl* te vulkan *Papayo*. U

⁵⁹ Usp. *Isto*, str. 230.-233.

središtu slike možemo prepoznati grad Meksiko sa svoja četiri brda, nama najvažniji *Tepeyac*, brdo *La Estrella* te vulkani *Chichinautzin* i *Jocotitlan*. Uz Gospine noge možemo vidjeti vulkan *Valle de Bravo*, goru *Temascaltepec* i vulkan *Nevado de Toluca*.⁶⁰ Fernando Ojeda Llanes, priznati znanstvenik i član Instituta za guadalupska učenja, nastavio je ovo istraživanje te koristeći podatak o mjerilu od 1 : 1 000 000 u odnosima između cvjetova Gospine haljine i stvarne udaljenosti vulkana i brda u Meksiku, do kojeg je došao mons. Rojas, izračunao je, koristeći Pearsonovu matematičku formulu korelacije, da je na Gospinoj haljini geografija Meksika prikazana, što se udaljenosti između ovih gora tiče, 95.23% točno.⁶¹

Osim platna na kojem je naslikana Gospina slika i meksičkoga neba i zemlje na njezinoj odjeći, znanost 20. stoljeća razradila je i jednu iznimno vrijednu i novu poruku slike Gospe Guadalupske, odnosno, Purkinje-Sanson slike u njezinim očima. Ove su slike ljudi koji su se pobliže družili sa Slikom, uspjeli zapaziti golim okom, a za takav primjer znamo 1929. kada je službeni fotograf Svetišta zapazio u Gospinom desnom oku čovjeka s bradom i kada se napokon ohrabrio to prenijeti upravi Svetišta, rekli su mu da nikome o tome ne govori jer stvar nije jasna, a 20 godina kasnije meksički crtač José Carlos Salinas Chávez otkrio je ljudsko poprsje koje se odražava u oba Gospina oka. Ovo je kasnije istraživano od brojnih stručnjaka i u tim istraživanjima došlo se do zanimljivih zaključaka.

Naime, Purkinje-Sanson ime je fenomena, po znanstvenicima koji su ga u 19. stoljeću otkrili, koji kaže da u ljudskom oku nastaju tri odražene slike predmeta koje osoba promatra – dvije kao u konveksnom zrcalu i to jedna na vanjskoj površini rožnice, a druga na vanjskoj površini leće te jedna izvrnuta, kao u konkavnom zrcalu, na nutarnjoj površini obline leće. Ovaj fenomen može se zamijetiti kod živih ljudi ili na njihovim fotografijama, ali nikako na umjetničkim djelima te je neobjašnjivo kako se te slike nalaze u Gospinim očima koje na čudotvornoj Slici izgledaju žive s obzirom na venoznu razgranatost kao u živom oku.⁶²

Oftamolog dr. Javier J. Toroella Bueno u svome izvještaju iz 1976. potvrđuje da je pod optičkim vidom i u skladu s položajem glave Djevice položaj slika u Gospinim očima ispravan, ali da se likovi u lijevom oku ne mogu zapaziti toliko jasno kao u desnom jer je lijevo oko malo udaljenije od desnoga u Gospinu položaju glave i to je dovoljno da odraženi likovi na lijevo oko padnu izvan žarišta te postanu pomalo nejasni.⁶³

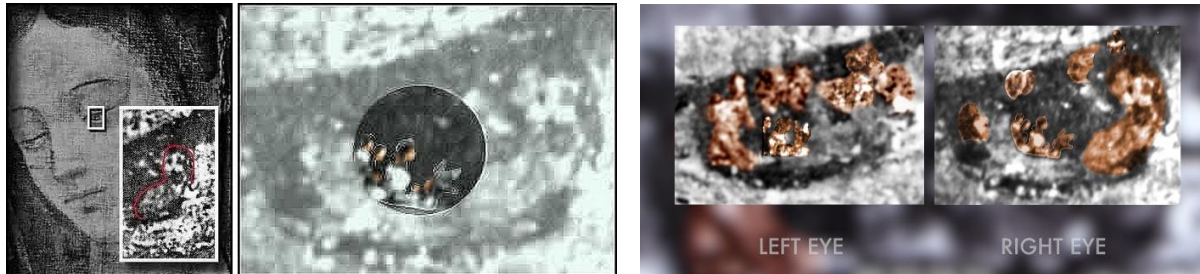
⁶⁰ Usp. *Música en la Imagen Guadalupana* (objavljeno 4. 8. 2021.) <https://www.youtube.com/watch?v=0E5PDSjZNDs> (pristup: 28. 3. 2021.).

⁶¹ Usp. Fernando Ojeda, *Los cerros y volcanes de la orografía de México en el vestido de la Virgen de Guadalupe*, (objavljeno 8. 10. 2016.) <http://fernandoojeda.com/los-cerros-y-volcanes-de-la-orografia-de-mexico-en-el-vestido-de-la-virgen-de-guadalupe/> (pristup: 28. 3. 2022.).

⁶² Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 210.-211, 213.

⁶³ Usp. *Isto*, str. 213.

Digitalnom analizom likova u Gospinim očima koju je proveo dr. José Aste Tonsmann, stručnjak za digitalnu analizu svemirskih slika, došlo se do povećanja Gospine zjenice od 2500 puta te je tako omogućena identifikacija likova u Gospinim očima.

Slika 5. i 6. Purkinje-Sanson slike u Gospinim očima

Jako je važno da se jednake slike nalaze u oba oka, a to je vidljivo na prethodno priloženoj slici broj 6. U Gospinim očima tako možemo vidjeti 13 osoba u dvije situacije – trenutak Juan Diegova otkrivanja tilme pred biskupom Zumárragom izvan zjenice i jednu urođeničku obitelj u zjenici Gospina oka, ali ta se slika malo razlikuje u lijevom i desnom oku. Osobe koje se mogu identificirati na biskupovu dvoru su indijanac u sjedećem položaju na čijem se tijelu mogu razabrati čak i najmanji detalji, kao što su vrpce na sandalama ili ukras na uhu, a pogled mu seže do osobe koja kao da je daleko. Sljedeći lik je stariji čovjek sa sijedom bradom i proćelavom frizurou koja liči na fratarsku tonzuru, a gleda prema dolje. Možemo zaključiti da se radi o fra Juanu de Zumárragi budući da lik u oku jako slični na biskupa kako da je naslikao Miguel Cabrera. Lijevo kraj njega stoji mogući Juan Gonzáles, mladi čovjek koji je bio biskupov tumač-prevoditelj i prevodio razgovore s Juan Diegom, a on gleda u istom smjeru kao i biskup. Treći lik koji stoji u odnosu s ovom dvojicom likova je vrlo vjerojatno Juan Diego. On je u Gospinim očima zapisan kao čovjek u zreloj dobi s bradom i brkovima, velikim nosom, izbočenim jabučicama, udubljenim očima te zatvorenim usnama. On u Gospinim očima stoji raširenih i napetih ruku i usmjeren je prema starcu, tj. biskupu. Dakle, zaključujemo da stoji u činu otvaranja svoga plašta. Dr. Tonsmann dugo je vremena istraživao ima li kakvog lika na tilmi u Gospinim očima i zaključio je da nema, a to nas upućuje na činjenicu da se u Gospinim očima nalazi trenutni fotografski snimak onoga trenutka u kojem se, u Biskupovoj palači u gradu Meksiku, slika oblikovala na tilmi Juana Diega.⁶⁴

Osim ova četiri lika u sceni na biskupskom dvoru vidimo još jednoga čovjeka koji po crtama lica liči na Španjolca, a vjerojatno se radi o nekom svećeniku. Njegov lik je sabran i

⁶⁴ Usp. *Isto*, str. 214-216, 218.

zamišljen te drži ruku na bradi u stavu razmišljanja. Iza Juan Diegova ramena vidi se mlado lice jedne crkinje, a vjerojatno se radi o djevojci koja je posluživala biskupa Zumárragu i njegove ljude, a zna se da je Hernán Cortés sa sobom doveo neke crnce. Ova informacija zvuči vjerojatno budući da biskup Zumárraga u svojoj oporuci daje slobodu jednoj crkinji. Prikaz snimljen u Gospinim očima savršeno odgovara izvještaju kojeg donosi urođenički spis *Nican Mopohua* i kao takav donosi nam autentičan *fotografski izvještaj*.⁶⁵

U središtu zjenica Gospinih očiju zapažaju se likovi jedne urođeničke obitelji, ali mnogo su manji od onih u biskupovu dvoru. Važno je naglasiti da se u zjenicama može održavati samo ono što osoba gleda, a to što su likovi ovih osoba manji od prethodno opisanih usmjeruje na zaključak da su likovi obitelji bili udaljeniji od Gospe.⁶⁶ Središte ove slike je mlada majka s češljem u kosi i djetetom koje nosi preko leđa ovijeno u šal, baš kao što su običavali urođenici. Malo niže od njih stoji muškarac, dakle otac, a oko njih još neka djeca. Iza leđa žene vide se još dva lika kako stoje na nogama – jedan muškarac i jedna žena, a to nas vodi do zaključka da se radi o baki i djedu. Razlika između ove slike u dvama zjenicama jest u međusobnoj blizini likova. Naime, kada se u drugom oku, zbog različitog kuta pada svjetlosti i različitog položaja oka, otac primakne majci primiču se i djeca. U ovome se zasigurno vidi poruka za naše društvo u kojem je obitelj napadnuta sa svih strana. Majka se pokazuje kao duša obitelji, kao njezin stup, a otac kao sabirni element obitelji koji, kada se približi majci, privlači i djecu koja su dotad bila razdvojena. Ovdje se vidi nova poruka Gospe Guadalupske koja nam govori da ona u zjenici svoga oka čuva kršćansku obitelj i da smo je svi pozvani braniti. Skeptici tvrde da su ove slike u Gospinim očima samo plod mašte onih koji vjeruju u guadalupski događaj, ali mons. Eduardo Chávez, osnivač i voditelj Instituta za guadalupska učenja, ističe da je ono što ovome fenomenu daje kredibilitet upravo činjenica da se iste slike na istome mjestu pojavljuju u oba Gospina oka.⁶⁷

Dimenzije plašta na kojem je nastala Gospina slika su 170 cm visine i 105 cm širine, a kada se ova dva broja podijele dobije se 1,618, odnosno zlatni omjer koji se u umjetnosti koristi od davnih vremena.⁶⁸ Ovaj omjer, ili kompozicijski zakon, u umjetnosti se naziva zlatnim rezom i označava da se ono manje na slici prema većem odnosi kao veće prema cjelini.⁶⁹ Kada

⁶⁵ Usp. *Isto*, str. 214, 217, 219.

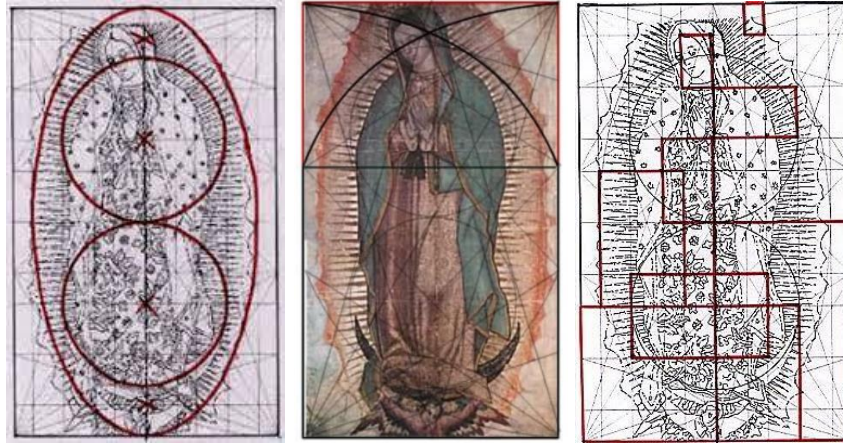
⁶⁶ Usp. *Isto*, str. 220.

⁶⁷ Usp. *Guadalupe: The hidden message in her eyes* (objavljeno 20.12.2018.) <https://www.youtube.com/watch?v=5P6bCjclHes> (pristup: 28.3.2022.).

⁶⁸ Usp. *Música en la Imagen Guadalupana* <https://www.youtube.com/watch?v=0E5PDsjZNds> (pristup 28. 3. 2022.).

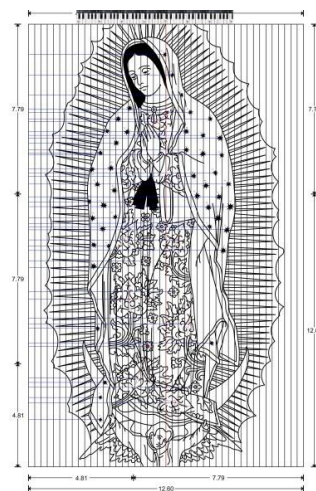
⁶⁹ Usp. Wikipedia, *Zlatni rez* (objavljeno 25.12.2021.) https://hr.wikipedia.org/wiki/Zlatni_rez (pristup: 28. 3. 2022.).

se na sliku Gospe Guadalupske postave pravokutnici i kvadrati koji su i sami zlatnog omjera može se zorno uvidjeti da je slika doista savršenih proporcija, a to ponovno upućuje na divnoga Autora slike budući da ostali umjetnici nisu uspjeli s tolikom preciznošću kopirati savršene proporcije Originala.

Slika 7., 8. i 9. „Zlatni omjer“ na slici Gospe Guadalupske

Vođen Pitagorin izrekom da tamo gdje postoji savršena simetrija mora postojati i glazba meksički znanstvenik Fernando Ojeda Llanes, nakon petnaest godina rada na Slici, zaključuje: „Ako Gospa ima zvijezde nebeske na svome plaštu, glavna brda i vulkane Meksika na svojoj haljini, ako ima zlatni omjer, ima savršenu simetriju pa znači da mora imati i glazbu, ali nisam znao gdje te sam počeo tražiti.“⁷⁰ Nakon što je sveti Original smanjio poštujući njegove proporcije i skinuo boje sa slike kako bi mu bilo lakše raditi gospodin Ojeda je na slici povukao 47 vertikalnih crta pazeći da sve budu jednako odmaknute – jednu na sredini i 23 na lijevo te na desno, budući da Gospa na svome plaštu ima 46 zvijezda.

Slika 10. Rad Fernanda Ojeda na Gospinoj slici u potrazi za glazbom

⁷⁰ *Música en la Imagen Guadalupana* <https://www.youtube.com/watch?v=0E5PDsjZNds> (pristup: 29. 3. 2022.).

Fernando Ojeda uvidio je da se svaka zvijezda i sredina cvijeta na Gospinoj haljini nalaze na pojedinoj crti ili u praznini te unajmio glazbenog stručnjaka koji je na ovaj matematički rad postavio crtež klavira pazeći da se središnji „do“, točnije nota c1, nalazi u centru kako bi na klaviru prirodne veličine mogli odrediti svaku notu te ju, poštujući razmještaj zvijezda i cvjetova odozdo prema gore, zapisati u kajdanku. Nakon ovoga koraka dobivene note ubacili su u glazbeni računalni program te dobili glazbu uistinu nebeskoga zvuka.⁷¹ Ova glavna tema glazbe s Gospine slike⁷² obišla je cijeli svijet i već je raspisana partitura za simfonijski orkestar. Premijerna izvedba održana je u Meksiku 2018. godine, a glazbeni aranžman potpisuje maestro José Carlos Milán Magaña.⁷³

Nadalje, znanstvena istraživanja su pokazala i to da se temperatura Gospine slike nikada ne mijenja i da uvijek, unatoč različitim vremenskim prilikama i godišnjim dobima, iznosi 36.5°C, što predstavlja normalnu temperaturu ljudskoga tijela. Konačno, djevojka prikazana na ovoj slici neminovno se nalazi u visokom, točnije terminalnom stupnju trudnoće, a to je mjerenjem njezinih proporcija dokazao meksički ginekolog dr. Carlos Fernandez del Castillo.⁷⁴

Nakon brojnih iznesenih istraživanja možemo uvidjeti da je guadalupski fenomen uistinu čudesan i bogoduh te da vjera onih koji ga drže istinitim ima na čemu počivati. Unatoč svim ovim istraživanjima, ona nisu dostatna za vjeru koja proizlazi iz ovoga fenomena, budući da je ona divni Božji dar. Vjera također iziskuje življeno iskustvo, a ono je bilo moguće jedino prihvaćanjem poruke Gospe Guadalupske.

2. 2. Savršeno inkulturirana simbolika

Inkulturacija je „napor Crkve da unese Kristovu poruku u jednu određenu društveno-kulturnu sredinu, potičući istu da raste prema svim vlastitim vrednotama koje su u suglasnosti s Evanđeljem.“⁷⁵ Dakle, njezina je bit ono dobro što kultura posjeduje uzdignuti u Kristu, kako bi vjerom pročišćeno služilo na spasenje. Gospa Guadalupska na izvanredan je način pokupila komadiće razrušene kulture i načinila mozaik u kojem je na vlastitoj slici objedinila gotovo sve

⁷¹ Usp. *Música en la Imagen de la Virgen de Guadalupe* (objavljeno 8. 10. 2016.) <http://fernandoojeda.com/musica-en-la-imagen-de-la-virgen-de-guadalupe/> (pristup: 29. 3. 2022.).

⁷² Glavnu temu glazbe pronađene na Slici može se poslušati ovdje: *Música del manto de la Virgen de Guadalupe* (26. 10. 2016.) https://www.youtube.com/watch?v=dVW2_MMgNCE

⁷³ Izvedbu simfonijskog orkestrara može se poslušati ovdje: *MUSICA EN EL MANTO DE LA VIRGEN DE GUADALUPE ORQUESTA SINFONICA VIENA MUSIC ARREGLO MUSICAL DEL MA* (4. 9. 2018.) <https://www.youtube.com/watch?v=5hNKe71DNwI>

⁷⁴ Usp. Big C Catholic, Ten Amazing Facts About the Miraculous Image of Our Lady of Guadalupe (objavljeno 17. 12. 2016.) <https://vivaguadalupe.org/news/ten-amazing-facts> (pristup: 29. 3. 2022.).

⁷⁵ Josip Šimić, *Kultura i inkulturacija u učenju i djelovanju Katoličke Crkve od II. vatikanskog sabora*, u: *Filozofska istraživanja*, 28 (2008.) 4, str. 814.

religijski važne simbole za pretkolumbovsku kulturu Asteka, ali su ti simboli sada bili na službu navještaja Pravoga Boga za kojeg se živi. „Inkulturacija Evanđelja u Latinskoj Americi spada u najsvjetlije primjere inkulturacije navještaja Krista u povijesti kršćanstva, tako da je možemo usporediti s Pavlovim misionarskim djelovanjem,⁷⁶ a na početku te inkulturacije stoji upravo čudotvorna slika *Morenite s Tepeyaca*. Budući da urođenici nisu razumjeli izraze i način govora misionara Slika je za njih bila svojevrsni sažetak kršćanske vjere i zorno im je prikazala sve što nisu razumjeli iz usta misionara – bilo zbog načina iznošenja, bilo zbog diskontinuiteta između onoga što su im misionari govorili o kršćanstvu, vjeri punoj ljubavi za Boga i bližnjega, i onoga što su vidjeli da čine konkvistadori, jedini kršćani, uz misionare, koje su poznavali. S druge strane, Marija se inkulturacijom, na neki način, poput njezina Sina *utjelovljuje* u meksički narod te započinje novu evangelizaciju u kojoj slijedi Isusa u svemu. Kao što Isus postaje čovjekom, Marija postaje Meksikankom i tako urođennicima otkriva kršćanstvo kao mjesto u kojem mogu vlastitu kulturu živjeti autentično udaljeni od grijeha. U kolonijalnoj Crkvi Meksika urođenik nije imao pravo glasa i primao je duhovnu milostinju pa se Djevica ukazuje siromahu i traži kapelu izvan Grada na mjestu gdje ne žive moćnici i na taj način Gospa pokazuje čin posebne ljubavi i pažnje odbačenima, onima s periferija – Meksikancima. Oni su vjerovali da su suradnici bogova za spas svijeta i izvodili krvoločne ljudske žrtve pa im je hitno bilo potrebno spasenje i preokret koji je došao upravo po Gospinoj savršenoj inkulturaciji.⁷⁷

Prije nego se osvrnemo direktno na Sliku, potrebno je iznijeti elemente inkulturacije u samom guadalupskom događaju. Prvi važan segment tiče se datuma ukazanja. Naime, završetak Gospinih ukazanja, točnije 12. prosinca, u asteškom se kalendaru podudara s 13. Ácatlom, odnosno danom kada su slavili dan rođenja Sunca, ali i izlazak Asteka iz njihove zemlje Aztlán te osnutak Tenochtitlána. Za nas ovo možda zvuči kao slučajnost, ali urođeniku je to značilo završetak jedne ere, i početak nove u kojoj za njegov narod počinje nova povijest. Na ovom tragu čitamo i Gospin zahtjev da se sagradi kapelica u kojoj će se častiti njezinoga Sina i u kojoj će slušati jade i vapaje svoje djece. Za Asteke je gradnja hrama značila osnivanje novoga grada, začetak novog identiteta, odnosno stajala je na početku nove civilizacije.⁷⁸ Nadalje, događaj ukazanja uokviren je *pjesmama i cvijećem* odnosno „*in Xóchitl in Cuícatl*“ koji su u urođeničkoj kulturi izražavali koncept istine, govora o Bogu koji je korijen svega istinitog. Naime, guadalupski događaj počinje pjesmom koja je Juan Diega privukla da se uspne na brdo, a

⁷⁶ *Isto*, str. 818.

⁷⁷ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadaluška Aheropita*, str. 292-297.

⁷⁸ Usp. Javier García González, *Guadalupe, modelo perfecto de inculturación*, u: *Revista Perseitas*, 2 (2014.) 2, str. 211, 226.

završava cvijećem koje je bilo znak biskupu. Ono je najljepši dio biljke, koji ujedno svjedoči o tome kakav je njezin korijen, te je stoga najbolji prikaz Boga, Onoga koji je korijen svemu.⁷⁹

Kako bi se Gospina poruka što brže i bolje inkulturirala ona bira običnoga seljaka kojemu će njegov narod povjerovati jer će se u njemu pronaći prije nego u nekom španjolskom ili čak urođeničkom ugledniku. Ovime je Gospa potvrdila dostojanstvo urođeničkoga naroda. Što se tiče odnosa, točnije dijaloga, između Gospe i Juan Diega i tu je snažno prisutna inkulturacija te dodatna potvrda dostojanstva. Primarno u činjenici da Gospa bira urođenički jezik, a onda i u tome što s Juan Diegom komunicira stojeći na nogama i koristeći deminutive. Naime, kada su uglednici komunicirali sa seljacima kao što je bio Juan Diego činili su to sjedeći, a Gospa pokazuje da poznaje taj običaj, ali da ga ne priznaje, već da je jedina stvar koju priznaje dostojanstvo osobe. Nadalje, deminutivi su u *náhuatl* kulturi bili pokazatelj ljubavi i poštovanja, a Gospa se upravo tako obraća *Juanitu*, *Juandieguitu*, koji joj odgovara na isti način nazivajući je njegovom gospođom, kraljicom i djevojkom – djevojčicom.⁸⁰

Zaključno, prije samog prelaska na tumačenje simbola na Slici, važno je reći da Gospa pri izjašnjavanju o sebi, ali i o Božjim atributima koristi izraze prikladne kršćanskom poimanju Boga, koje su urođenici koristili u opisu svojih božanstava što je bilo značajno drugačije od misionara koji su u navještaju koristili ustaljene europske, aristotelovske, sintagme koje urođeničkom narodu o Bogu nisu govorile apsolutno ništa što bi on mogao razumjeti. Tako Gospa koristi izraz *Ipalnemohuani* koji označava živoga Boga, i davatelja života, za kojeg se živi. Nadalje, koristi izraze *Teyocoyani* i *In Tloque nahaque* koji označavaju Božju stvarateljsku moć i njegovu prisutnost u svijetu i ljudskom životu. Djevica Guadalupska Boga opisuje i terminima *In Ilhuicahua* te *In Tlatipaque* koji svjedoče istinu da je On kralj neba i zemlje, što je u Bibliji prikazano na mnogo mjesta, a naročito u psalmima.⁸¹

Da sama Gospa ostavi svoju sliku, kao što je učinila na Tepeyacu, jedinstven je slučaj u povijesti njezinih ukazanja. Ona to čini jer zna da urođenici itekako mogu čitati simbole budući da pišu piktografskim pismom te je stoga, kako bi Sliku razumjeli, potrebno razmišljati u okvirima *náhuatl* kulture. Što se tiče inkulturacije na ovoj čudotvornoj Slici važni su baš svi detalji: boje, lice, ruke, položaj Gospinih nogu, plašt i haljina, anđeo, nebeska tijela. Svaki simbol priča određenu priču, a svi zajedno na plaštu siromašnog urođenika, prenose poruku o Gospodinu koji je gospodar svega i Majci u čijem srcu ima mjesta za sve one koji joj se utječu i koji traže njezinu zaštitu, odnosno o Majci koja neizmjerljivo ljubi sve svoje sinove i kćeri.

⁷⁹ Usp. *Isto*, str. 212-213.

⁸⁰ Usp. *Isto*, str. 219.

⁸¹ Usp. *Isto*, str. 214-215.

Slika 11. Čudotvorna slika Naše Gospe od Guadalupe

Slika, kako smo prethodno naveli, prikazuje Bezgrešnu koja ima lice mlade mestičke djevojke u visokom stupnju trudnoće na koju ukazuje crna traka oko Gospina struka koja je u urođeničkoj kulturi označavala da žena, koja ju oko struka ima, u utrobi nosi dijete. Zanimljivo je i to da traka zavezana u svojevrsni pojas pada na dvije strane trapezoida što je urođenike, koji su sliku čitali, usmjeravalo na kraj jednog vremena i početak novog ciklusa, naravno, s Djetetom koje Gospa nosi u svome krilu, a na koje pokazuju i krajevi crne trake. Nadalje, njezin stas proteže se na 143 cm slike, a lice joj je tamno, ovalnog oblika i u stavu je duboke molitve što je za urođenike imalo duboku poruku – ona je jedna od njih i ona svojim licem pomiruje dva zavađena naroda koja nisu prihvaćala plod svoga ujedinjenja. Gospina kosa slobodno pada, a to je za urođenike bio još jedan znak da se radi o počašćenoj ženi jer su spuštenu kosu nosile samo plemkinje.⁸² Njezin izgled u isto vrijeme odražava nježnost, blagost, ali i veliku snagu. Sklopljene ruku, od kojih je jedna stilizirana, svijetla – europska, a druga tamna, punija – urođenička, pozivaju na pomirenje i molitvu za iscjeljenje rana između dvaju naroda.

Djevica stoji „u središtu Mjeseca“ što se na *náhuatl* jeziku kaže „Metz-xi-co“. Mjesec, u obliku srpa, je za urođenike prikaz božanstva, plodnosti, rađanja budući da označuje cikluse ženske, ali i zemaljske plodnosti. Vrhovi srpa okrenuti su prema istoku, koji je Astecima bio od

⁸² Usp. *Isto*, str. 223.

najveće važnosti budući da pokazuje na mjesto izlaska Sunca, koje je za njih značilo novi početak. Gospina lijeva noga stoji malo ispred desne i podignuta je na petu što asocira na to da žena pleše i pjeva, a urođenici su molili kroz šarene i vesele plesove. Dakle, ovom gestom njima se šalje poruka da je Gospa u stavu molitve, budući da oni ne razumiju jasno poruku sklopljenih ruku kao poziva na molitvu.⁸³ Gospa na svojoj slici, također, donosi kozmičke boje meksičke zore – tirkiznu, ružičastu, bijelu i crnu, te i na taj način ukazuje na vrijeme u kojem se ukazala i na to da je ona kraljica čitavoga kozmosa. Budući da ima onih koji tvrde da boje Slike nisu estetski privlačne i lijepe, jako je važno naglasiti da one imaju svrhu prenošenja poruke, a ne služe buđenju umjetničkih doživljaja, iako su na svetom Originalu boje do danas jarke i žive. Nadalje, Djevica je obučena u plašt tirkizne, plavo-zelene boje posut zvijezdama. Plava boja simbolizira Nebo u kojem prebiva božanstvo, a zelena podsjeća na *nefrit*, poludragi kamen zelene boje koji je urođenički narod cijenio više od bilo kojeg drugog plemenitog materijala i koji je bio svojevrsni amblem božanstva. Upravo zbog navedene simbolike ovih dvaju boja, plašt tirkizne boje nosili su asteški velikodostojnici pa urođenici preko njega shvaćaju da se radi o Kraljici.⁸⁴

Osim plašta, Gospa nosi i dvije haljine – svilenu ružičaste, točnije blijedo crvenkaste, boje koja zbog svoje finoće pada od vrata do nogu bez da pravi ikakve nabore, što ponovno ukazuje na Gospino kraljevsko veličanstvo.⁸⁵ Blijedo crvena boja Djevine haljine simbol je Istoka, tj. izlaska Sunca i života koji se ponovno rađa. S druge strane, označuje i krv koja za mnoge narode simbolizira život, a ovdje ju možemo povezati s teškim krvnim žrtvama Asteka. Gospa kao da ovime šalje poruku da se opteretila svom tom prolivenom krvlju, a u boji njezine haljine sada obraćeni Meksikanac prepoznaje predragocjenu Krv Isusa Krista, koja osigurava život cijelom čovječanstvu, i koja se prolila za spasenje čitavoga ljudskoga roda i tako ispunila sve žrtve jednom za svagda.⁸⁶ Ispod ružičaste haljine Gospa nosi i donju lanenu haljinu bijele boje koja jasno upućuje na njezino djevičanstvo i čistoću. Gornja haljina po sebi ima cvjetove o kojima smo prethodno govorili, ali oni su, u kontekstu inkulturacije, iznimno važni jer se na *náhuatl* jeziku nazivaju *tepetl yacac* i tako upućuju na brdašce Tepeyac – mjesto na kojem se dogodilo ukazanje. Ovo je brdo prije ovog milosnog događaja bilo sasvim neugledno i okruženo puno većim i važnijim gorama, ali na njemu se slavila *Tonatzin*, asteška božica majka svih bogova. Kada se Gospa Juanu Diegu ukazuje upravo na Tepeyacu čini to da bi urođeničkome

⁸³ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 177, 183.

⁸⁴ Usp. *Isto*, str. 176, 207, 233, 238, 251.

⁸⁵ Usp. J. Garcia, *Guadalupe, modelo perfecto de inculturación*, str. 214.

⁸⁶ J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 253.

narodu pokazala da je ona Majka Božja, ali ne majka lažnih bogova koje su oni slavili, već Majka jedinoga istinitoga Boga⁸⁷ u kojem „doista živimo, mičemo se i jesmo“ (Dj 17, 28). Od *tepetl* cvjetova, koji ukazuju na mjesto ukazanja i prikazuju meksičku zemlju, važniji je cvijet *Nahui Ollin*, odnosno *Kvinkon* ili cvijet sa četiri latice koji označava tzv. *Peto Sunce*. Ovo je bio najvažniji religijski simbol *náhuatl* kulture, a označavao je Božju prisutnost, puninu svega vremena i prostora i ukazivao na njihovo vrhovno božanstvo. Taj je cvijet jedini drugačiji na čitavoj Gospinoj haljini i nalazi se točno na mjestu gdje Dijete leži u utrobi i tako šalje poruku da je upravo Dijete najvažniji dio slike i onaj istinski Bog. Osim asteškog simbola božanstva ispod sklopljenih ruku, Gospa ima i kršćanski križ oko iznad svojih ruku, a točno na njega ukazuju vrhovi njezinih prstiju.⁸⁸

Slika 12. i 13. Znak *Nahui Ollin* i kršćanski križ

Unutarnje Sunce koje se kao *Mlado Sunce s visine* nalazi u Gospinome krilu nije jedino na Slivi, na već je na njoj prisutno i vanjsko Sunce, eminentini prikaz božanstva za urođenike, koje kao kolijevka okružuje Gospu i još jednom usmjeruje na novo rađanje. Osim Sunca Gospu okružuje i bjelina oblaka u kojoj prebiva *neshvatljivi Bog*. Majka Marija pognutim stavom glave jasno pokazuje da ona nije božanstvo, ali da dolazi iz nebeske sfere, i da je Majka Svjetla, Mladoga Sunca koje će spustiti u novoizgrađenu kapelu na Tepeyacu koja se nalazi *u središtu Mjeseca*. Marija je, dakle, „žena odjevena Suncem“ (Otk 12,1) koje ju ujedno obasjava s lijeve strane, a to se zorno vidi po sjeni na desnoj strani njezine haljine. Konačno, nebeska tijela – Sunce, Mjesec i zvijezde, za urođenike su bila božanstva koja su bila u vječitom ratu – onom između dana i noći. Kada se harmonizirani i pomireni pojavljuju na Gospinoj slici u sporednoj ulozi urođenici shvaćaju da oni nisu ni rivali, ni božanstva i tako Nebeska gospođa još jednom naviješta mir izmučenom narodu kolonijalnog Meksika.⁸⁹

⁸⁷ Usp. J. Garcia, *Guadalupe, modelo perfecto de inculturación*, str. 214, 222.

⁸⁸ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadaluška Aheropita*, str. 177, 179, 182.

⁸⁹ Usp. *Isto*, str. 177, 182, 184.

Zadnji simbol u kojem se ogleda snažna inkulturacija jest anđeo, nebeski glasnik koji na svojim krilima ponosno nosi i pokazuje Djevicu. U društvu kojem se Gospa objavljuje samo su važni ljudi mogli biti nošeni na leđima drugih, a time što Mariju nosi nebesko biće jasno se šalje poruka da ona nije jednaka kao konkvistadori koje je na keđima nosio drugi čovjek, već jedno puno više biće. Osim toga, nove ere u poznatom kalendaru Asteka bile su uvedene od strane nebeskih bića, a ovo biće uvodi ne neku novu eru, već samu Blaženu Djevicu Mariju čime se šalje poruka da se nebeska bića sada stavljaju na raspolaganje Onoj koja u svojoj utrobi nosi živoga Boga, Sunce koje nikada neće zaći. Ovaj anđeo ima orlova, asimetrična krila obojena u tonove meksičke ptice *Tzinitzcán* i stoji u položaju kao da će poletjeti, ali je u jasno podređenom položaju u odnosu na Djevicu. To što ima orlova krila ukazuje na to da bi anđeo zapravo mogao bit Gospin glasnik Juan Diego, čije indijansko ime znači *orao koji govori, onaj koji donosi Blagu vijest*. Smatra se da je Juan Diego na početku ukazanja čuo upravo pjev ptice *Tzinitzcán* i da ga je to privuklo da se uspne na brdo, a njezino perje uz spomenuti kamen nefrit bilo je korišteno za najsvetije i najveličanstvenije ukrase Asteka. Konačno, desna ruka anđela drži se za Gospin plašt, koji simbolizira Nebo, a lijeva za Gospinu haljinu koja simbolizira Zemlju i na taj način pokazuje da Juan Diego, donoseći biskupu Zumárragi Gospinu poruke povezuje Nebo i Zemlju.⁹⁰

Slika 14. Anđeo na svetom Originalu

Na koncu je potrebno jasno istaknuti da se u slučaju čudotvorne Gospine Slike ne radi o sinkretizmu, kako neki prigovaraju, već o savršenoj inkulturaciji koja je Gospina metoda. Sinkretizam pokušava istinu Evanđelja spojiti s laži i to jednostavno ne može funkcionirati. Gospa, s druge strane, na svojoj slici uzima samo ono istinito i dobro iz kultura, harmonizira njihove značajke i uzdiže ih u Kristu koji je Put, Istina i Život te tako predstavlja, kao što je i potvrdio sv. Ivan Pavao II. 1999. godine, model savršeno inkulturirane evangelizacije.⁹¹

⁹⁰ Usp. *Isto*, str. 184 254, 259.

⁹¹ Usp. *Sincretismo & Inculturación* (objavljeno 27.3.2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=H2Td8iWsYYc> (pristup: 3. 4. 2022.).

2. 3. Duhovna poruke *Morenite*

Često se može, u raznim religioznim krugovima, čuti kako je štovanje slika idolatrija koja vodi u krivovjerje, a sjećamo se i ikonoklastičke brobe koja je nastojala iz života Crkve u potpunosti ukloniti štovanje svetih slika, a sve to na tragu starozavjetnog imperativa te islama da se ne štuju iste jer to može odvesti u idolopoklonstvo. Teologija Crkve o svetim slikama temeljena na Novom zavjetu i Tradiciji nadišla je ovaj strah i na Drugom nicejskom saboru konačno *službeno ozakonila* štovanje svetih slika. Od iznimne je važnosti naglasiti da se u štovanju slike ne štuje nabožni predmet kao takav, već ono na što nas usmjeruje, a to je u guadalupskom slučaju vazda Djevica sveta Marija od Guadalupe i Bezgrešno njezino začeće. Ako se vodimo mišlju Ivana Damašćanina da „slika sažeto i simulativno iznosi ono što riječ izlaže govornim slijedom“⁹² potvrđuje se teza o čudotvornoj Slici Gospe Guadalupske kao ikoni Majčine prisutnosti u njezinome narodu koja čuva spomen na jedan povijesni događaj koji ima neslućene reperkusije na identitet toga naroda. Nadalje, meksički je narod zahvaljući inkulturaciji i uzdignutim simbolima njihove drevne kulture upoznao temeljnu poruku ove Slike, ali i temeljnu poruku čitavoga Evanđelja – boštvo i čovječstvo Isusa Krista, slike nevidljivoga Boga (usp. Kol 1,15), koji nam je svojom smrću i uskrsnućem donio spasenje.

Prethodno smo iznijeli duhovne poruke koje donose pojedini simboli na Gospinoj slici s Tepeyaca, a u ovom ćemo poglavlju apostrofirati integralnu duhovnu poruku koju šalje Slika. Ona nam pokazuje Mariju u njezinu kraljevskom veličanstvu – njejoj proslavljenoj naravi, ali nas najviše od svega usmjeruje na Marijino majčinstvo i Dijete koje ona u sebi nosi. Duhovna poruka krije se i iza same činjenica da se Gospina slika otisnula baš na tilmi jednoga urođenika. Tilma nije bila tek obični odjevni predmet, već je predstavljala osobu koja ju nosi, a zna se i to da se koristila za sklapanje ženidbe jer se, simbolički, vezao čvor od ženske haljine i muškog ogrtača, odnosno tilme. Ona je za urođenika nastavak same njegove osobe i upravo u taj ogrtač Gospa stavlja cvijeće, koje predstavlja božansku istinu. Iz ovoga možemo čitati da se Gospa, obasjana Suncem kojoj Mjesec stoji pod nogama, preko svoje veličanstvene slike zapravo *upisuje* u Juan Diegov DNA, a preko njega u srce i dušu svih urođenika.⁹³

U Suncu koje Gospu obasjava možemo vidjeti simbol Boga i na slici je jasno da Gospa nije Bog, već službenica Božja. Ona je zora novog meksičkog naroda, puna milosti, puna slave

⁹² Tomislav Zdenko Tenšek, Teologija slike s posebnim naglaskom na patrističko razdoblje, u: *Bogoslovska smotra*, 74 (2004.) 4, str. 1045-1046.

⁹³ Usp. La Espiritualidad de la Virgen de Guadalupe – Eduardo Chávez (objavljeno 10. 8. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=p8mUsooXnC0> (pristup: 5. 4. 2022.).

Božje, odnosno puna je Boga kojemu se ona kao stvorenje stavlja na raspolaganje.⁹⁴ Naime, u stavu njezina tijela – naklonjenoj glavi i sklopljenim rukama, vidljivo je da se Gospa na ovoj slici klanja Nekome tko je veći od nje. Već time nas usmjerava na to da je zapravo Netko drugi bitan, a to je, kako smo naveli, Dijete koje je prostorno središte njezine Slike, ali i duhovno središte čitavoga njezina bića. Marija nas preko ove Slike poziva da se susretnemo s njome, a preko nje s Djetetom koje nosi u utrobi i može se reći da se, Marijinim posredstvom, ovdje vjernik uistinu može susreti s njezinim Sinom. Vidjeli smo kako je tema majke bogova za urođenike bila relevantna i mogli su lako prihvatiti ovu duhovnu poruku koju donosi slika, a pogotovo što je Marija bila Majka sasvim drugačija od *Coatlicue Tonatzin* koju su prikazivali kao čudovište. Njezina glava sastojala se od dviju zmija otrovnica, a kosa je također bila isprepletana od zmija. Oko vrata imala je ogrlicu od lubanja, srca i ruku koje je proždirala u ljudskim žrtvama, a ruke i noge bile su joj kandže.⁹⁵ Marijina je slika, s druge strane, prikazivala ženu preljubaznoga i predivnoga lica kojeg su krasile toliko mirne oči da je i sam pogled na njih u vjernom urođeniku izazivao osjećaje radosti i poštovanja.⁹⁶ U Gospinu blagotvornom liku urođenici su zasigurno vidjeli vlastite majke budući da je *Morenita* izgledala kao jedna od njih. U kršćanskoj se tradiciji također oduvijek s posebnom ljubavlju i pažnjom govorilo o Majci Božjoj, ali nikad u odvojenosti od Sina. Tako se Mariju u evanđeljima eminentno prikazuje kao Isusovu majku, posrednicu između Krista i Crkve i ženu koja do samoga kraja ostaje uz svoga sina Isusa Krista. Svakako, „najizvornija i najbitnija tvrdnja Novoga zavjeta o Mariji odnosi se na Majku Gospodina“,⁹⁷ a patristika također o Mariji uvijek govori u kontekstu kristologije.

Iz svega ovoga vidmo da je upravo Marija ta koja *stavlja* Krista, našega Gospodina, u svako vjerno srce i čini da gledamo Njegovim očima te djelujemo Njegovim srcem. Ona sve nas, baš kao što je i urođeničku kulturu, usmjeruje prema Kristu i u Njemu uzdiže.⁹⁸ Ne predstavlja sebe, niti traži da se nju časti, već sve čast želi isključivo za svoga Sina, a narodu se stavlja na raspolaganje i želi im biti blizu „snagom svoga majčinskog zagovora.“⁹⁹ Konačno, možemo zaključiti da je duhovna poruka slike Gospe Guadalupske duboko kristocentrična¹⁰⁰ i da nam s nje, kao u Kani Galilejskoj govori: „Što god vam rekne, učinite!“ (Iv 2,5).

⁹⁴ Usp. E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 31-32.

⁹⁵ Usp. *Coatlicue*, na: Britannica, *Coatlicue* <https://www.britannica.com/topic/Coatlicue> (pristup: 6. 4. 2022.).

⁹⁶ Usp. J. Garcia, *Guadalupe, modelo perfecto de inculturación*, str. 223.

⁹⁷ Usp. Leo Scheffczyk, *Marija: Kristova i naša majka*, Verbum, Split, 2017., str. 11.

⁹⁸ Usp. Semillas del Verbo, *Inculturación del Evangelio* (objavljeno 27. 3. 2020.) <https://youtu.be/awYh15hVogs> (pristup: 4. 4. 2022.).

⁹⁹ M. Parlov, *Marija u otajstvu Krista i Crkve*, str. 193.

¹⁰⁰ Usp. E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 32.

3. DUHOVNOST GUADALUPSKE POBOŽNOSTI

Guadalupska pobožnost svojevrsna je osobna iskaznica meksičkoga naroda, ali čašćenje Gospe Guadalupske prelazi granice Meksika budući da je središte njezine poruke Gospodin naš Isus Krist koji je Spasitelj svih ljudi. Ova pobožnost počela se pojačano širiti od sedamnaestoga stoljeća, a njezina ekspanzija nastavila se do današnjih dana kada je ovo najraširenija i najbrže rastuća katolička pobožnost u cijelom svijetu. Svetište Naše Gospe od Guadalupea na Tepeyacu, koje se nalazi sjeverno od centra Grada Meksika najposjećenije je marijansko svetište,¹⁰¹ a u njega godišnje hodočasti više od dvadeset milijuna ljudi iz cijeloga svijeta. U posljednjem poglavlju ovoga rada predstaviti ćemo narav i temeljne točke duhovnosti guadalupske pobožnosti, Gospino svetište na Tepeyacu kao mjesto iz kojega izvire brojne milosti po zagovoru naše nebeske Majke i obiteljsku guadalupsku duhovnost budući da se ona u obitelji eminentno živi i da je ovaj vid njezina prakticiranja danas posebno potreban.

3. 1. Poruka Gospinih ukazanja kao temelj za život po guadalupskom mjerilu

Duhovnost nije običan osjećaj posvećenosti i gorljivosti prema nečemu. Da bismo mogli reći da živimo prema nekoj duhovnosti nužno ju je slobodno odabrati, duboko poznavati i, na neki se način, obvezati da ćemo živjeti prema modelu kojeg smo odabrali slijediti.¹⁰² Opis susreta Gospe Guadalupske i Juana Diega te njihov dijalog donosi, kako je već rečeno, *Nican mopohua*, prevrijedni dokument zapisan na *náhuatl*u da se memorija na Gospinu poruku Juanu Diegu i povijesni događaj kao takav ne bi izgubila. Sv. Ivan Pavao II. ovaj dokument naziva savršenim primjerom inkulturacije budući da kršćansku poruku prenosi u posve drugačiju kulturu na izvanredan način.¹⁰³ Zanimljivo je da se Gospa objavljuje jednom laiku i traži od njega da ide moliti biskupa da joj sagradi kapelu u kojoj će slušati jade svoga naroda. Prethodno smo naveli da je Juan Diego predstavnik siromaha, ali osim toga on u ovome događaju postaje Djevičin posrednik u molbi za gradnju hrama, a potom i posrednik hijerarhije Crkve, odnosno biskupa koji u oprezu, a ne u nevjeri, traži od Gospe znak.¹⁰⁴ Tu se Juan Diego pokazuje kao

¹⁰¹ Usp. Leonardo Huerta, *Virgen de Guadalupe, la devoción católica que más crece en el mundo* (objavljeno: 9. 12. 2019.) <https://www.gaceta.unam.mx/virgen-de-guadalupe-la-devocion-cristiana-que-mas-crece-en-el-mundo/> (pristup: 6. 4. 2022.).

¹⁰² Usp. E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 35.

¹⁰³ Usp. Nican Mopohua 02 (objavljeno: 1. 4. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=vCfjUEDv-Ts> (pristup: 6. 4. 2022.).

¹⁰⁴ Usp. CONFERENCIA La fuerza unificadora de Santa María de Guadalupe, Mons. Eduardo Chávez (objavljeno: 28. 10. 2021.) <https://www.youtube.com/watch?v=zS2AouLAK7I> (pristup: 6. 4. 2022.).

proročki lik koji, svjestan svoje neznatnosti i jednostavnosti, ponizno prihvaća službu koju mu daje Djevica. Na taj način on postaje predstavnik novog meksičkog identiteta kojega karakterizira intimno sjedinjenje s Gospom Guadalupskom, ali i uzor laika koji može postići svetost preko vlastitog apostolata i poniznoga vršenja svakodnevnih dužnosti.¹⁰⁵

Juan Diego također je primjer poštivanja starijih, a urođenici su svoje pretke poštivali beskrajno jer su oni za njih bili najvažniji članovi obitelji koji su predstavljali korijen njihova naroda, mudrost i autoritet. To se vidi u njegovoj ljubavi prema ujaku Bernardinu zbog čije bolesti sve ostavlja po strani, čak i Djevičin znak, i trči tražiti svećenika koji će ga ispovjediti prije, kako su mislili, sigurne smrti. Ovo je poruka korektiva današnjem svijetu koji najviše napada one koji se sami ne mogu braniti i koji postaju teret sustavu budući da ne doprinose ekonomskom razvoju – starce i nerođenu djecu. U pokušaju da ujaku na vrijeme dovede svećenika prolazi kraj Tepeyaca i u tom se trenutku prisjeća obećanja Djevici da će doći po znak. Ipak, odlučuje sići sa svoga puta kako bi zaobišao mjesto gdje se susreće s Gospom, ali planira joj se vratiti čim svećenika odvede ujaku. Ona ga odlazi potražiti, siječe mu put te izgovara najljepše riječi koje majka može reći svome djetetu: „Čuj i stavi u svoje srce, moj najmanji sine, neka te ništa ne žalosti, (...) nemoj se bojati te bolesti (...) niti bilo koje nevolje. Zar nisam ovdje ja, koja imam čast i radost biti tvoja Majka? Zar nisi pod mojim pogledom i mojom zaštitom? Nisam li ja izvor tvoje radosti? Ne stojiš li pod mojim plaštem, u mojem naručju? Što više možeš poželjeti?“¹⁰⁶ Ovdje možemo vidjeti sliku naših majki koje, baš kao i naša predobra Majka nebeska, odlaze po svoju izgubljenu djecu i majčinskom ih brigom i ljubavlju vraćaju na pravi put. Juan Diego nakon ovoga sav radostan odlazi ubrati ruže i ponijeti ih biskupu – do kraja izvršiti svoju misiju.¹⁰⁷ Prije konkretne analize guadalupske duhovnosti možemo reći da Marija na Tepeyacu djeluje na jednak način kao u Kani Galilejskoj gdje je inicijator djelovanja, prva uviđa čega fali, ali ne kako bi optuživala, već kako bi one koji su u potrebi predala svome sinu Isusu Kristu u kojem leži rješenje svih njihovih problema.¹⁰⁸

Ono što snažno karakterizira svaku marijansku pobožnost jest upravo njezin pučki aspekt, a kod guadalupske pobožnosti on je u stalnom bujanju i pokazuje dušu meksičkoga naroda koji u zajedništvu s Djevicom, preko njezina zagovora i primjera, ostvaruje odnos s Trojedinim Bogom i suobličjenje s Kristom. Dvije temeljne karakteristike ove pučke pobožnosti

¹⁰⁵ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 169.

¹⁰⁶ Nican Mopohua (dalje: NM) 118-119.

¹⁰⁷ Usp. La Espiritualidad de la Virgen de Guadalupe – Eduardo Chávez (objavljeno 10. 8. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=p8mUsooXnC0> (pristup: 6. 4. 2022.).

¹⁰⁸ E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 40.

su vjera i emotivnost, budući da narod vjeruje Gospi i da ju istinski voli kao svoju Majku koju često posjećuje jer zna da ga nikad ne ostavlja nezaštićena. Gospa Guadalupska je, osim Majke, zagovornice i suputnice na putu prema Kristu, model svetosti i savršenstva te nada za cijelo čovječanstvo.¹⁰⁹ Naime, u prvim riječima upućenim Juanu Diegu, Djevica mu otkriva svoju narav i govori da je ona „uvijek Neokaljana vazda Djevica Marija, Majka istinitoga Boga“¹¹⁰ i na taj način potvrđuje nauk koji je u Tradiciji Crkve prihvaćen od prvih vremena. Ovime se odmah na početku ističe crkvenost ove objave, a onda i pobožnosti. Možemo reći da smo, kako ističe papa Pavao VI. pozvani nasljedovati Mariju koja je model kršćanskoga savršenstva, ogledalo istinskih kreposti i primjer života duhovnosti.¹¹¹

Guadalupski događaj svoje primarne adresate, meksički narod, ovdje poziva na poseban duhovni odgovor ljubavi i duboke zahvalnosti za to što se Marija, vazda Djevica, odlučila uprisutniti upravo među njima. Tako da možemo reći da je i stav svijesti o izabranosti te zahvalnost zbog toga jedno od obilježja pučke guadalupske pobožnosti meksičkoga naroda. Da se radi o pravovjernoj marijanskoj duhovnosti potvrđuje činjenica da Djevica traži kapelu za svoga Sina jer svaka autentična marijanska duhovnost preko Gospe vodi upravo do Krista, a ovo je posebno vidljivo u Latinskoj Americi gdje ljudi gaje duboku pobožnost prema Kristu Kralju koji vlada s križa kao svoga prijestolja. Kao realnu potvrdu Marijina usmjeravanja naroda prema njezinu Sinu imamo brojna krštenja urođenika¹¹² koji su na najbolji mogući način odgovorili na nježnu ljubav koju im je Majka pružila odlučivši slijediti njezinoga Sina.¹¹³ Onoga, koji je njezin milostivi pogled, pomoć i spasenje, za kojeg je toliko žarko molila kapelicu u kojoj će ga predstaviti, veličati i predati narodu u svoj svojoj ljubavi.¹¹⁴

Marija, Majka i uzor vjere i života putujuće Crkve, na Tepeyacu još jednom pokazuje da je spasenjska jedino ona duhovnost koja se živi u poslušnosti i u skladu s učenjem Crkve. Pobožnost Gospi Guadalupskoj koja nije eklezijalna nije autentična, a puno je onih koji neeklezijalno tumače Gospinu objavu s Tepeyaca što bi bila dobra podloga za neki drugi rad. Marija se, kao Majka Boga živoga, podlaže vlasti mjesnog biskupa kada bira nezatnoga Juana Diega i traži ga da biskupa ode moliti za kapelu. Ovim činom podlaganja glavi lokalne Crkve ona se, još jednom, podlaže Glavi Crkve, Isusu Kristu, a isto očekuje i od nas – da kao Juan

¹⁰⁹ Usp. *Isto*, str 66, 76-79.

¹¹⁰ NM 26.

¹¹¹ E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 75-79.

¹¹² Guadalupska tradicije govori o oko osam milijuna ljudi koji su kršteni u kratkom periodu od svega nekoliko godina na Gospina ukazanja na Tepeyacu.

¹¹³ Usp. E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 80-82.

¹¹⁴ Usp. NM 27-28.

Diego postanemo ponizne sluge Božje. Još jedna velika potvrda autentičnosti ove duhovnosti je upravo njezin prvi svjedok i promotor sv. Juan Diego *Cuauhtlatotzin* preko kojega nam se Gospa objavljuje kao naša milosrdna i brižna Majka. On je, malo nakon ukazanja, čitav svoj život posvetio službi Gospi i njezinome Sinu te postao uzor istinskoga kršćanina koji živi autentično guadalupski i kojemu riječi odgovaraju životu. Zato i je od strane sv. Ivana Pavla II. proglašen blaženim 6. svibnja 1990. i konačno, kao prvi urođenik, uzdignut na čast oltara 31. srpnja 2002. u Bazilici Gospe Guadalupske na Tepeyacu.

Slika 15. Kanonizacija Juana Diega

Po njegovu uzoru i zagovoru svi oni koji odluče živjeti po ovoj duhovnosti pozvani su biti svjedoci, evangelizatori, u društvenim strukturama kojima su poslani. Papa Franjo je u jednoj video poruci iz 2014. hodočasnike Gospi Guadalupskoj molio da žive svoje krštenje i da vjeru koju su primili šire kako bi ona rasla, a onda im je poručio da se ne čude ako u sred zime na neplodnom tlu izrastu predivne i mirisne kastiljske ruže. Biti guadalupski svjedok u današnjem svijetu znači nasljedovati Marijino siromaštvo koje je sinteza njezine duhovne fizionomije. Naravno, ne radi se o siromaštvu u financijskom smislu, već o evanđeoskoj jednostavnosti koja je krasila Mariju i koja se očituje u tome da, poput Gospe Guadalupske i Juana Diega, budemo otvoreni i u potpunosti posvećeni Božjim poticajima.¹¹⁵

Možemo zaključiti da vjernici diveći se, preko guadalupske pobožnosti, savršenstvu života i slike „vazda Neokaljane svete Djevice Marije“ u srcima razvijaju neizmjereno povjerenje u njezinu majčinsku dobrotu. Konačno, Gospina prisutnost na Tepeyacu poseban je izvor pobožnosti za meksički narod, a danas se posebno osjeća potreba osoba koje će, slijedeći primjer majke Marije – „najodličnijega ploda otkupljenja“ (SC 103), svoj život posvema usmjeriti Kristu.¹¹⁶

¹¹⁵ Usp. E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 82-95.

¹¹⁶ Usp. *Isto*, str. 95-99.

3. 2. Svetište na Tepeyacu – mjesto susreta s Majkom

Svaka pobožnost ima nekoliko karakterističnih elemenata, a to su akteri koji ju obdržavaju, sveto mjesto iz kojeg izvire ili prema kojem se orijentira, sveto vrijeme u kojem se slave pobožni čini, koji su ujedno posljednji element neke pobožnosti.¹¹⁷ U ovome ćemo potpoglavlju progovoriti upravo o svetištu Naše Gospe od Guadalupea na Tepeyacu, mjestu radosnoga susreta djeteta s Majkom. Iznijet ćemo podatke o njegovoj povijesti, izgledu i osvrnuti se na načine kojima se u njemu časti Djevica, a posebno ćemo se dotaknuti fenomena brojnih hodočašća i same proslave Naše Gospe od Guadalupea.

Svetište – duša i srce Meksika, ali i čitavoga američkoga kontinenta, nalazi se na sjevernom dijelu Grada Meksika, nešto manje od deset kilometara od samog centra, a u njemu se čuva čudotvorna Slika Gospe Guadalupske u kojoj narod Meksika prepoznaje Majku koja ih ljubi i koja ih nikad ne ostavlja, a to se manifestira upravo u činjenici da u godinama najvećih katastrofa Gospino svetište bilježi najveći broj pristiglih hodočasnika. Kao najsvježiji primjer toga možemo navesti 2017. godinu u kojoj je Meksiko pogodio težak potres od 7.1 po Richteru te odnio 369 života. Gospino svetište te je godine samo u danima proslave blagdana zabilježilo više od sedam milijuna hodočasničkih posjeta. Također je održan poseban program u kojem su se predstavnici naroda prisjetili brojnih žrtava potresa,¹¹⁸ a u homiliji na svečanom misnom slavlju kardinal Norberth Rivera Carrera također se prisjetio svih stradalih, ali i onih koji su hrabro pomagali unesrećenima.¹¹⁹ Osim mjesta utjecanja Majci u nevolji, svetište je za Meksikance i mjesto slavlja pa su poznate i, prethodno priložene, slike velikoga broja hodočasnika na proglašenju svetim Juana Diega.

Slika 16. Svetište Gospe Guadalupske na Tepeyacu

¹¹⁷ Usp. *Isto*, str. 63.

¹¹⁸ Program se može pogledati ovdje: Intro Mañanitas a Santa María de Guadalupe 2017, Cielito Lindo (objavljeno 12. 12. 2017.) <https://www.youtube.com/watch?v=c5n2Ux00E2Q>

¹¹⁹ Usp. IKA, Više od sedam milijuna vjernika u svetištu Gospe Guadalupske (objavljeno 13. 12. 2017.) <https://ika.hkm.hr/novosti/vise-od-sedam-milijuna-vjernika-u-svetistu-gospe-guadalupske/> (pristup 7. 4. 2022.).

U prostoru svetišta postoji mnogo objekata, a mi ćemo navesti samo one najvažnije: Stara Bazilika Djevice Guadalupske, Nova Bazilika Djevice Guadalupske, Kapela na Brdu, Župa Indiosa, Kapela Izvora i Marijin Trg. Stara Bazilika počela se graditi 1695., a posvećena je 1709. Izgledom kojeg krasi četiri tornja, kupola i poligonalni luk nad glavnim vratima, podsjeća na Salomonov Hram u Jeruzalemu. Time je arhitekt htio poslati poruku da je po Gospi Guadalupskoj i Meksiko izabrano tlo. Nakon posvete Nove Bazilike bila je zatvorena za javnost sve do 2000. budući da je trebala hitan popravak jer su joj naštetili gradnja samostana kapucina, ali i bomba koja je u njoj eksplodirala 1921. Danas ima ulogu Hrama zadovoljštine i u njoj je, radi naknade za grijeh, trajno izložen Presveti Oltarski Sakrament. Nova Bazilika Gospe Guadalupske izgrađena je u svega dvije godine, a za javnost je otvorena posvetom 1976. Krasi ju uistinu zanimljiv izgled kojim podsjeća na šator na čijem se 40 metara visokom vrhu nalazi križ. Okruglog je tlocrta i nema stupova kako bi svi mogli vidjeti oltar i Gospinu sliku koja je 12. listopada 1976. u svečanom slavlju prenesena iz Stare Bazilike,¹²⁰ a Slika se može kroz sedam ulaznih vrata vidjeti čak i izvana. Na samom ulazu u Baziliku s desne se strane nalazi križ izliven u bronci koji je oštećen, točnije iskrivljen, prilikom pokušaja atentata na Sliku. Vjernici tu dolaze i mole se ispred njega jer vjeruju da je upravo Krist snagom svoje Muke i svoga križa zaštitio svoju Majku. S lijeve strane ulaza u Baziliku nalazi se *slika* Gospe Guadalupske, koju je blagoslovio papa u miru Benedikt XVI., izlivena u kamenu tako da je slijepi ljudi mogu dodirivati te na taj način doživjeti sve njezine simbole. Ideja za ovo djelo proizišla je iz jedne izložbe u kojoj je slijepi čovjek mogao dodirom osjetiti slike i usliknuo: „Kada bi barem ovo napravili s Djevicom Guadalupskom.“¹²¹ Odmah uz ovu repliku Gospe Guadalupske stoji i kratka priča o svetom događaju i simbolima Slike u Brailleovom pismu.¹²²

Slika 17. i 18. Gospa za slijepce i iskrivljeni križ tzv. *Cristo del atentado*

¹²⁰ Prijenos Gospine slike može se pogledati ovdje: Solemne traslado de la Santísima Virgen de Guadalupe a la Nueva Basílica. 1976 (objavljeno 22. 6. 2015.) <https://www.youtube.com/watch?v=t22p8p5U6Ng&t=6s>

¹²¹ Usp. Bendice Papa bajorrelieve de Virgen de Guadalupe para invidentes (objavljeno 11. 11. 2009.) <https://www.info7.mx/nacional/bendice-papa-bajorrelieve-virgen-guadalupe-para-invidentes/434211> (pristup: 7. 4. 2022.).

¹²² Usp. 5 secretos del Santuario de la Virgen de Guadalupe (objavljeno 4. 2. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=OY1gTSreMr8> (pristup 7. 4. 2022.).

Pred samom Bazilikom nalazi se veliki Marijin trg na kojem se u molitvi, plesu i pjesmi sabire veliko mnoštvo vjernika, a često se mogu vidjeti i oni koji s cvijećem u rukama i pjesmom na usnama Majci dolaze na koljenima noseći svoju djecu. Ovaj Trg izgrađen je sa svrhom izgradnje meksičke narodnosti i promoviranja bratstva među svim sinovima te zemlje, 2002. godine prilikom petog apostolskog posjeta sv. Ivana Pavla II. Meksiku.¹²³

Osim ovih dviju temeljnih crkava u Svetištu postoje još tri iznimno važne kapele, a prva od njih je tzv. Župa Indiosa koja je najstarija građevina u samostanu. Sagrađena je 1649. od strane vikara Svetišta Luisa Lassa de la Vege koji je poznat po tome što je dao tiskati *Nican Mopohua*. Prema usmenoj predaji sv. Juan Diego ovdje je proživio svoje posljednje godine, a u pokrajnoj sakristiji ove crkve čuvaju se temelji crkvice koje su dali sagrađati prvi biskupi Grada Meksika – biskup Zumárraga i biskup Montúfar. Kapela na Brdu stoji na vrhu Tepeyaca na mjestu za koje se vjeruje da je tu Juan Diego ubrao svježe i mirisne kastiljske ruže. Sagrađena je 1666. donacijom jednog pobožnog pekara, ali je ubrzo postala malena za veliki broj hodočasnika pa je od 1749. posvećena sv. Mihovilu Arkandela. Posljednja crkvice koju ćemo opisati je Kapela Izvora sagrađena u baroknom stilu na okruglom temelju na mjestu na kojem je potekla izvor-voda. Vjeruje se da je Juan Diego upravo tu razgovarao s Gospom, a unutrašnjost crkvice napravljena je iznimno zanimljivo jer sve u njoj odaje dojam kretanja.¹²⁴

Budući da su urođenici pri gradnji novoga grada prvo gradili hram, može se zaključiti da je Svetište na Tepeyacu izvorište nove civilizacije ljubavi i mira, dom novoga meksičkoga naroda koji na prethodno navedenim mjestima prima brojne sakramente. U Svetištu se dnevno slavi oko dvadeset misnih slavlja¹²⁵, a nedjeljom se, u Novoj Bazilici, sveta misa slavi svako sat vremena. Prilikom ulaska u Novu Baziliku s desne će vas strane vrlo vjerojatno dočekati dugi red za svetu ispovijed, a budući da ona ima devet pokrajnih kapela u kojoj pojedine hodočasničke skupine mogu slaviti zajednička misna slavlja njihov broj može biti i veći od prethodno navedenog.¹²⁶ U tome se nalazi najveća duhovna vrijednost ovoga Svetišta. Naime, Gospa hodočasnike za ruku vodi do njezinoga Sina kojega susreću u sakramentima krštenja, ispovijedi i euharistije.

Fenomen posebno vezan za sveta mjesta je hodočašće, a nakon Bazilike svetoga Petra

¹²³ Usp. J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 152, 157-161.

¹²⁴ Usp. *Isto*, str. 153-154.

¹²⁵ Usp. Ana Rita Valero de García Lascuráin, La devoción de Guadalupe: A la luz de la historia, u: *Artes de México*, 125 (2017.), str. 63.

¹²⁶ Usp. *Isto*, str. 163.

Svetište Gospe Guadalupske najposjećenije je hodočasničko mjesto na svijetu. Brojni hodočasnici dolaze u ovo svetište kako bi se susreli s tilmom Juana Diega, odnosno svetom Slikom u kojoj je Gospa ostavila izniman znak svoje prisutnosti, a poznato je da se na takve znakove u kršćanskoj duhovnosti gleda kao na svojevrsni povlašteni put do susreta s Bogom, što objašnjava toliko veliki broj hodočasnika.¹²⁷ Najveći broj njih dolazi upravo u danima bližima svetkovini koja se slavi velikom proslavom koja se održava svake godine u danima prije dvanaestoga prosinca. Prvi spomen svečane proslave Gospe Guadalupske seže u 1667. i veže se uz Bulu kojom papa Klement IX. određuje spomenuti datum kao Gospinu svetkovinu, a 1824. meksički nacionalni kongres definira ga kao državni praznik.¹²⁸ Ova svečana proslava u potpunosti je komunitarnog karaktera i u njoj sudjeluje cijeli meksički narod – crkvena hijerarhija, državna vlast, poznate ličnosti, predstavnici žurnih službi, urođenici, mestici, krioli. Oni koji ne mogu fizički prisustvovati proslavi u Bazilici, posjećuju Gospina svetišta u svojim regijama ili središnju proslavu prate preko svojih televizora ili radio prijemnika. Vidimo dakle da je svetkovina Gospe Guadalupske središnji je datum *emocionalnog kalendara* Meksika budući da je pobožnost Gospi Guadalupskoj u isto vrijeme i intimna i javna stvar – svojevrsni *sensus ecclesiae* meksičkoga puka.¹²⁹

Bliža proslava dvanaestoga prosinca, tradicionalno, počinje dan prije, tj. jedanaestoga prosinca, u večernjim satima kada se intonira serenada Djevici Guadalupskoj koju izvodi netko od uglednih meksičkih pjevača. Zanimljivo je svjedočanstvo poznate meksičke umjetnice Marie Victorie koja je do 2014. Gospi pjevala 43 godine zaredom,¹³⁰ a tu praksu nastavila je i u narednim godinama. Nakon spomenute serenade slijede krunice i razna odavanja počasti Djevici, naravno kroz pjesmu i prinose cvijeća jer je to ono najviše i najljepše, kako kaže njihova kultura, što narod može dati Majci kao zahvalu. Posebno svečan dio proslave je kada narod u velikom zajedništvu, točno u ponoć, Majci čestita njezin dan, a čini to pjevanjem pjesme *Las Mañanitas* koja je iz Španjolske došla s misionarima, ali je kao tradicija ostala samo u Meksiku. Ovom se pjesmom odaje počast nečijem rođenju, a njezin tekst ima snažne biblijske konotacije te se prisjeća pjesama kralja Davida, odnosno usmjeruje na psalme, ali i na dan krštenja osobe. Budući da je ovo toliko radosna pjesma njezino izvođenje posebno se prati i

¹²⁷ Usp. E. Glennie Graue, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, str. 23.

¹²⁸ Usp. Cuándo y por qué se comenzó a celebrar a la Virgen de Guadalupe en México (objavljeno 11. 12. 2021.) <https://www.infobae.com/america/mexico/2021/12/11/cuando-y-por-que-se-comenzo-a-celebrar-a-la-virgen-de-guadalupe-en-mexico/> (pristup 7. 4. 2022.).

¹²⁹ Usp. J. Pedro Alarcón Méndez, La Fiesta en torno de la Virgen María de Guadalupe: Un ensayo teológico desde la aproximación hermenéutica múltiple, u: *Horizonte (Belo Horizonte)*, 9 (2011.) 20, str. 15.

¹³⁰ Usp. Mañanitas a Santa Maria de Guadalupe 2014 (objavljeno 12. 12. 2014.) <https://www.youtube.com/watch?v=k-zQLTLfSjg> (pristup 7. 4. 2022.).

odaje istinsku ljubav koju ovaj narod osjeća prema svojoj presvetoj Majci nebeskoj.¹³¹ Nakon ovoga slijedi svečano misno slavlje, a mise se slave cijeli dvanaesti prosinca sve do dvadeset sati. Među njima najvažnija je tzv *Misa de las rosas*, ili Misa ruža, koja se slavi na sam blagdan u podne. Ona podsjeća na čin otvaranja tilme Juana Diega pred biskupom budući da je on, po tradiciji, oko podne primljen u biskupa da mu preda Gospin znak. Na kraju ovoga misnog slavlja upriličava se blagoslov ruža praćen čitanjem dijela spisa *Nican Mopohua* koji govori o spomenutom događaju. Vjernici kućama nose cvjetove koje su za narod simbol Božje ljepote i Marijine majčinske prisutnosti među njima, ali i poziv da, baš kao i ruže, na mjesta gdje ih ponese šire slatke mirise autentičnoga kršćanskoga života.

Tokom svih dana oko proslave vjernici na razne načine – pješice, na koljenima, biciklima, automobilima, u grupama ili individualno, hodočaste u svetište kako bi osnažili svoju vjeru na putu jednog meditativnog poniranja u sebe. Nakane s kojima hodočasnici dolaze su različite, a najčešće su to zahvalnost za primljena dobra, zavjeti za zdravlje, ujedinjenje obitelji ili jednostavno susret s milosrdnom i dobrom Majkom. Budući da je čudo Gospe Guadalupske priznato od strane Svete Stolice hodočašća su redovito organizirana od strane klera ili već određena običajno kao što je to u nas procesija *Za križen*. Postoje brojna takva hodočašća, a neka poznata su primjerice hodočašće mladih koji na biciklama dolaze iz Pueble ili hodočašće urođeničkih plesača koji kamionima dolaze iz grada Nezahualcóyotla te pred Bazilikom plešu svoje tradicionalne plesove u Gospinu čast. Nijedno hodočašće nije lako i zahtjeva veliku žrtvu, ali se na sve poteškoće na putu prema cilju gleda s radošću jer one čine sastavni dio pokore koju hodočašće neminovno uključuje. Cilj hodočašća za meksički narod je ojačati osobnu vezu s presvetom Djevicom, njihovom nebeskom Majkom, koju zazivaju u svim poteškoćama, ali i radostima života¹³² i nije im problem prijeći ogroman put samo da bi Majku pogledali jer u tom meditativnom i sinovskom pogledu punom ljubavi otkrivaju smisao – prvo Slike, a onda i sebe.¹³³

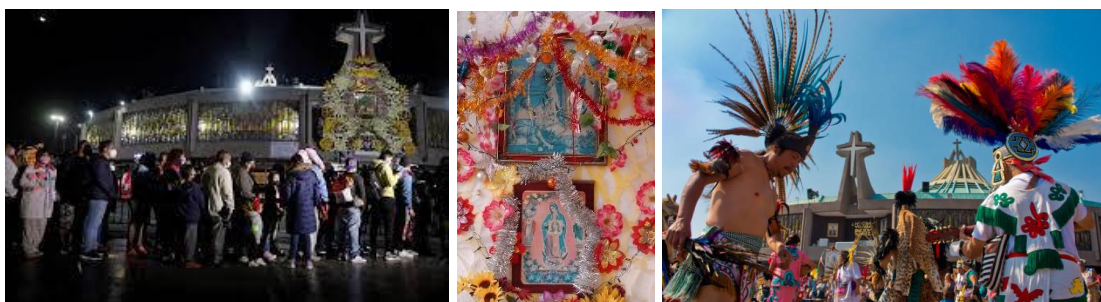
Konačno, potrebno je reći da se Marijin blagdan ne slavi samo u uskom pojasu oko svetišta već se radost osjeća u cijelom narodu. U ostalim regijama događaju se procesije s Gospinom slikom i svijećama, u obiteljskim kućama moli se krunica, pleše se i pjevaju se

¹³¹ Svečano izvođenje pjesme *Las Mañanitas* može se pogledati ovdje: Mañanitas a la Virgen de Guadalupe. (objavljeno 13. 12. 2008.) <https://www.youtube.com/watch?v=Pu56DxwZDKI&t=91s> (pristup: 7. 4. 2022.).

¹³² Usp. Maria J. Rodríguez-Shadow, La peregrinación magna del 12 de diciembre, u: *Artes de México*, 125 (2017.), str. 65-71.

¹³³ Usp. J. Pedro Alarcón Méndez, La Fiesta en torno de la Virgen María de Guadalupe: Un ensayo teológico desde la aproximación hermenéutica múltiple, u: *Horizonte (Belo Horizonte)*, 9 (2011.) 20, str. 26.

tradicionalne guadalupske pjesme te se, cvijećem i svijećama, posebno svečano ukrašavaju kućni oltari s Djevičinom svetom Slikom. U svemu prethodno navedenom vidi se da je pučka pobožnost Mariji u meksičkom narodu iznimno raširena, živa i snažna te kao takva način preko kojega narod trajno evangelizira samoga sebe. Sv. Ivan Pavao II. u njoj vidi „pravi izraz duše jednog naroda, koja je dirnuta milošću i oblikovana od sretnog susreta između evangelizacijskog djelovanja i mjesne kulture.“¹³⁴

Slika 19, 20 i 21 – Pučka pobožnost Gospi – hodočasnici, kućni oltar i plesači na Trgu

3. 3. Obitelj u Gospinu oku

Kada se Gospa obraća Juanu Diegu sa zahtjevom da joj se sagradi kapela čini to riječima „*casita sagrada*“ što znači sveta kućica. Već u tome vidimo da je Gospa kanila izgraditi jednu novu obitelj punu ljubavi – Crkvu. Htjela je obitelj u kojoj će se svi osjećati kao u svojoj kući, u kojoj će svi imati jednako dostojanstvo i koja će biti mjesto gdje će svi uživati zaštitu Majke, koja je za urođenike bila jako važna. Unatoč snažnoj urbanizaciji Meksika koja se dogodila u prošlom stoljeću, pojačanom laicizmu u njihovu društvu i općem opadanju interesa za religioznost, guadalupska pobožnost u Meksiku i dalje je snažna do te mjere da se može govoriti o univerzalnom *guadalupanizmu*,¹³⁵ za kojega odgajaju upravo obitelji. *Morenita* je sastavni dio života meksičkoga naroda. Nalazi se svugdje: u taksijima, prodavaonicama, čak i državnim službama, na odjeći, u filmovima. Ipak, najvažnije je da se nalazi u srcima ljudi i prostorijama obiteljskih kuća gdje velika većina pobožnih obitelji ima urešen skromni oltarić Djevici Guadalupskoj na kojega postavljaju svijeće i cvijeće tokom cijele godine pa tako Majku uvijek drže u svojoj blizini. „U Marijinu licu nalaze Božju nježnost i ljubav. Ona čini (...) da *njezini najmanji sinovi* osjećaju da su uvijek pod zaštitom njezina plašta.“¹³⁶

¹³⁴ J. Marčelić, *Gospa Guadalupska Aheropita*, str. 312.-313.

¹³⁵ Usp. 5. Primer Encuentro Guadalupano Devoción a la Santísima Virgen de Guadalupe (objavljeno 17. 10. 2013.) <https://www.youtube.com/watch?v=3H2T4BDR0xI&list=PL3pLPOM1zsT5mNoLOD6QXBLx3FuBOALCU&index=6> (pristup 8. 4. 2022.).

¹³⁶ J. Pedro Alarcón Méndez, La Fiesta en torno de la Virgen María de Guadalupe: Un ensayo teológico desde la aproximación hermenéutica múltiple, u: *Horizonte (Belo Horizonte)*, 9 (2011.) 20, str. 29.

Može se reći da Meksikanci marijansku, specifično guadalupsku duhovnost, žive sasvim spontano budući da je upijaju još u majčinoj utrobi,¹³⁷ a ne postoji razdoblje života u koje Gospa nije uključena – od rođenja, krštenja i prve pričesti djeteta pa sve do teških trenutaka bolesti u kojima, obično majke, čine zavjete i bose ili na koljenima hodočaste u Gospino svetište.¹³⁸ Marija ih, dakle, prisutnošću u obiteljima pomaže, štiti i hrabri u jadima svakodnevnoga života. Tako otkrivamo da je svaka obitelj ovoga svijeta pozvana biti *sveta kućica* u kojoj će Gospa nastaniti svoga Sina. Pozvana je biti kućna Crkva, kako II. Vatikanski koncil naziva obitelj, koja će u svome suživotu ogledati međusobnu ljubav Prevetoga Trojstva. U svim kršćanskim društvima Crkva i obitelj neizmjenjivo su usmjerene jedna na drugu na način da si međusobno pomažu. Naime, upravo obitelj mjesto je gdje se uče sve tri temeljne zadaće Crkve: naviještanje, služenje i slavljenje. U obiteljskom domu primamo prvu i temeljnu, osvjedočenu, poduku o vjeri i važnosti Riječi Božje, slavimo Trojedinoga Boga u obiteljskoj molitvi, a posebno molitvi krunice te učimo jedni drugima služiti u ljubavi.¹³⁹ Obiteljska se duhovnost, a danas je ovo posebno važno, ne živi samo u obitelji, već se apostolat kršćanske obitelji proteže i na sva mjesta na koja božanska Providnost pošalje njezine članove: radna mjesta, društva, škole i slično.¹⁴⁰ Naravno, kako bi obitelj mogla biti evangelizator današnjice neizmjenjiva je važnost zajedničke duhovnosti bračnih drugova te rađanja i odgoja djece u vjeri, ali i dužnost Crkve da obitelj duhovno prati.

Unatoč činjenici da je, kako smo prethodno vidjeli, meksički narod duboko kršćanski, osjeća se velika potreba nove evangelizacije obitelji koja je kao institucija u velikoj krizi. Današnji svijet nameće brojne ideologije koje su suprotne duhu zdravoga obiteljskoga života kao što su individualizam, pošast rastave, egoizam, hedonizam, relativizacija braka (usp. GS 47) ili, najmodernije, predstavljanje brojnih obitelji kao ubojica okoliša. Zato je danas više nego ikad potrebno autentično življenje kršćanske obiteljske duhovnosti te podsjećanje obitelji na činjenicu da je ona nukleus društva i zajednica od Boga željena i stvorena, što vidimo već u prvim brojevima Svetoga Pisma. Prilikom apostolskoga posjeta Meksiku u saveznoj državi Chiapas, papa Franjo je meksičkim obiteljima rekao da se danas obitelj marginalizira, ali da ona nikako nije prevladani model iako današnje moderno društvo tako tvrdi. Dapače, Papa podsjeća da je, čak i ranjena obitelj koja pokušava uvijek iznova živjeti ljubav, suosjećanje i

¹³⁷ Usp. Fr. Benjamín Monroy Ballesteros, La espiritualidad mariana: ¿Opción o esencial para el cristiano? (objavljeno 4. 8. 2016.) <https://espirituyvidaofm.wordpress.com/2016/08/04/la-espiritualidad-mariana-opcion-o-esencial-para-el-cristiano/> (pristup 8. 4. 2022.).

¹³⁸ Usp. J. García, Guadalupe, modelo perfecto de inculturación, str. 230.

¹³⁹ Usp. Anton Tamarut, Crkveno lice obitelji, u: *Bogoslovska smotra*, 84 (2014.) 4, str. 751.

¹⁴⁰ Usp. Mladen Parlov, Neke značajke obiteljske duhovnosti, u: *Služba Božja*, 54 (2014.), 3-4, str. 305.

žrtvu poželjnija od društva koje se boji ljubavi, društva punog narcisoidnosti i kamenih lica bez empatije. Također je podsjetio okupljene obitelji da najveću zaštitnicu imaju u Mariji.¹⁴¹

Gospa Guadalupska smještajući obitelj u zjenicu njezina milosrdnog pogleda šalje poruku modernom svijetu o tome koliko je obitelj važna. Sasvim je jasno da je ova poruka, koja je savršeno relevantna za današnjicu, upućena upravo nama jer je ljudi prijašnjih vremena bez digitalne tehnologije nisu niti mogli vidjeti. Zanimljivo je tumačenje koje iznosi dr. Tonsmann, koji je otkrio ove slike, da se obitelj nalazi upravo na mjestu gdje bi, da je u oku prikazana već otvorena tilma, pale ruže.¹⁴² Dakle obitelj je znak za ovo vrijeme baš kao što su onda za biskupa znak bile ruže. Ona je znak ljubavi, požrtvovnosti, sklada, mira, razumijevanja i mnogih drugih vrijednosti koje je ovo društvo napustilo, a obitelj kao znak osporavan prezrelo te tako još jednom Majci, kraljici obitelji, mačem probolo dušu. (Usp Lk 2, 35) Nadalje, na slici obitelji u Gospinim očima majka je u samoj sredini, a kada se tehnikom rotacije slike pokušaju preklopiti prizori iz dviju zjenica, vidi se da ostali članovi obitelji mijenjaju svoje pozicije, ali majka uvijek ostaje na centralnoj. Ona je duša svake obitelji „budući da svaka osoba ima potrebu za majkom koja će im ukazivati zaštitu i naklonost.“¹⁴³ Danas je majčinstvo posebno napadnuto i relativizira ga se,¹⁴⁴ a Gospa Guadalupska upravo njega očituje kao središnju istinu o njezinome biću. Budući da se radi o trudnoj ženi koja traži kućicu u koju će položiti svoga Sina, vidimo da se radi o Braniteljici života. Zato ju se danas slavi kao, između ostalog, zaštitnicu nerođenih i čitavoga *pro-life* pokreta koji se bori protiv zla pobačaja – mogli bismo reći moderne verzije ljudskih žrtava s kojima se Gospina majčinska ljubav jednom već uspješno izborila. Konačno, dr. Eduardo Chávez Sánchez ističe da „budućnost čovječanstva ovisi isključivo o obitelji i da Gospa Guadalupska u našem vremenu želi vidjeti istaknutu i zauzetu obitelj.“¹⁴⁵

¹⁴¹ Usp. IKA, Obitelj nije „prevladani model“ (objavljeno 16. 2. 2016.) <https://ika.hkm.hr/novosti/obitelj-nije-prevladani-model/> (pristup 8. 4. 2022.).

¹⁴² Usp. Dr. José Aste Tonsmann – Investigación sobre los Ojos Virgen de Guadalupe (objavljeno 10. 7. 2020.) <https://fb.watch/cg-QknjvIV/> (pristup 8. 4. 2022.).

¹⁴³ Arzobispo explica mensaje pro familia en los ojos de la Virgen de Guadalupe (objavljeno 11. 7. 2019.) <https://www.aciprensa.com/noticias/arzobispo-explica-mensaje-pro-familia-en-los-ojos-de-la-virgen-de-guadalupe-96895> (pristup 9. 4. 2022.).

¹⁴⁴ Vidimo da brojne feminističke udruge napadaju majčinstvo i tvrde da se ženu svelo isključivo na ulogu instrumenta za rađanje, a sve kako bi na taj način izborile *pravo* na pobačaj. Nasuprot ovome želimo istaknuti činjenicu da je već i biološki tijelo žene pripremljeno za prihvaćanje dara majčinstva kroz koji je njoj na poseban način povjeren i čovjek kao takav. Vidi: Marijo Volarević, Slika žene u starom feminizmu i u novom feminizmu Ivana Pavla II. i Benedikta XVI., u: *Obnovljeni život*, 68 (2013.) 1, str. 59.

¹⁴⁵ Usp. „La mirada de la Virgen de Guadalupe, es una mirada a la familia“, <https://www.arzobispadodepiura.org/noticias/la-mirada-de-la-virgen-de-guadalupe-es-una-mirada-a-la-familia/> (pristup 8. 4. 2022.).

ZAKLJUČAK

Poticaj za pisanje ovoga rada bila je rečenica: „Hodočasnici u Lourdes dolaze tražiti zdravlje, dolaze u Fatimu tražiti oprost, ali u Baziliku Gospe Guadalupske na brdo Tepeyac, hodočasnici se dolaze susresti s Majkom, tu je on sin koji se dolazi susresti s Majkom.“¹⁴⁶ Polazeći od prethodnoga iskaza rad je najprije osvijetlio povijesno pitanje ukazanja Gospe Guadalupske urođeniku Juanu Diegu. Vidjeli smo kako je Gospa – Žena odjevena suncem s mjesecom pod nogama, potukla zmaja koji je vrebao da joj proždre dijete (usp. Otk 12,1). Zmaja u ovom slučaju predstavljaju poganska božanstva koja su uistinu proždirla velik broj Gospine djece iz asteškoga naroda na vrhovima njihovih žrtvenih piramida. Kada su na njihovu zemlju došli Španjolci i preuzeli vlast, a potom u krvi ugušili asteški ustanak, urođenici su se našli pred zidom. Osjećali su se posve napušteni od svojih bogova, napale su ih bolesti za koje nisu poznavali lijeka, bili su izrabljivani i, što je najgore, potpuno uništena identiteta, a s misionarima koji su im bili jedini zaštitnici nisu se razumjeli zbog velike barijere između dviju kultura – urođeničke i europske. Međutim, Gospa Guadalupska čula je molitvu biskupa Zumárrage i plač svoje urođeničke djece te, kao dobra i milosrdna Majka pohitala da im donese spasenje – svoga Sina u čijem imenu leži jedina mogućnost spasenja za čovječanstvo. (Usp. Dj 4, 12) U svojim je ukazanjima uzdigla sve ono dobro u njihovoj kulturi i majčinskom ih rukom povelu Kristu pa se u manje od deset godina krstilo oko osam milijuna ljudi. Guadalupski je događaj tako pokazao da je katolička vjera zapravo ispunjenje, a ne uzurpacija asteške tradicije.¹⁴⁷

Budući da urođenici nisu razumjeli govor misionara već piktografsko pismo, ostavila im je svoju Ikonu i jezikom koji razumiju navijestila Put i Istinu kojom im je ići da zadobiju Život. Ubrzo su shvatili da Slika nastala na nekvalitetnom materijalu urođeničke *tilme* ne odgovara zakonima fizike budući da se ne raspada pa su se na njoj počela izvoditi brojna znanstvena istraživanja. U ovome smo radu tako obradili pitanje materijala na kojem je i kojim je nastala slika, zvijezda i cvijeća na Gospinoj odjeći, izvanredno savršenstvo slike, ali i najnovija otkrića Purkinje-Sanson slika u očima Djevice te nebesku glazbu koja je pronađena prije nešto više od deset godina. Od znanstvenih otkrića još je važnija inkulturacija ili simbolika Ikone. Gospa je njome urođenicima pokazala da nebeska tijela koja su častili kao božanstva to

¹⁴⁶ Usp. GOSPA GUADALUPSKA (dokumentarni film) (objavljeno: 10. 1. 2019.) <https://www.youtube.com/watch?v=iBWeYUPOBTY> (pristup 11. 4. 2022.).

¹⁴⁷ Usp. Ana M. Novoa, Lessons from La Morenita Del Tepeyac, u: *Journal of Law and Religion*, 20 (2004-2005) 1, str. 278.

nisu, već da ona stoje u njezinoj službi, a isto tako da ona nije nekakva nova božica, nego Božja ljubljena glasnica.¹⁴⁸ Zatražila je *svetu kućicu* u koju će položiti Dijete koje nosi u utrobi nad kojim se nalazi asteški simbol *Nahui Ollin* kojim se označavalo vrhovno božanstvo. Tako je pokazala da je zapravo njezin Sin središte cijeloga guadalupskoga događaja u kojem je po Juanu Diegu *svojim najmanjima sinovima* objavila svoju Majčinsku ljubav, brigu i zaštitu. Ova je inkulturacija u konačnici omogućila istinsku i duboku vjeru te susret svih tadašnjih pripadnika meksičkog naroda – urođenika, mestika i kreola, kao i stvaranje nacionalne svijesti koju snažno karakterizira religiozna dimenzija.¹⁴⁹

Ona se posebno očituje u svetištu na Tepeyacu koje je izvor žive vode u kojem teče rijeka ljubavi iz Majčina srca za svu djecu koja ju posjete. Poruka ukazanja Gospe Guadalupske, kako smo vidjeli, poziva na odnos s Kristom preko nasljedovanja Marije. Guadalupska marijanska duhovnost duboko je eklezijalna što se vidi u samom predstavljanju Marije, ali i odnosu Juana Diega i biskupa koji se međusobno dopunjavaju. Još jedan pokazatelj da je tako jest ljubav vjernoga meksičkoga naroda prema Katoličkoj Crkvi i Papi. Konačno, najvažnije je da se radi o jednoj posve kristocentričnoj duhovnosti što pokazuje njezinu autentičnost. Živost ove duhovnosti u Meksiku, ali i cijelom svijetu, pokazuje rasprostranjenost Gospinih slika na svim mjestima te posebno *guadalupanizam* koji se živi u meksičkim obiteljima. Gospa upravo urođeničku obitelj smješta u svoje zjenice te tako usmjerava na važnost i neizmjernu vrijednost ove temeljne zajednice ljudskoga društva koja je danas napadnuta sa svih frontova. Ipak, obitelj po svojoj ljubavi, školi služenja i odgoju djece u vjeri stoji kao jasan znak ovome svijetu da se neće urušiti jer je od Boga željena i jer na nju pazi nebeska Majka, Kraljica obitelji.

Marija je uspjela doći do srca urođenika koji su preko njezine Slike uvidjeli da se u nju mogu uzdati, a Španjolci su je prepoznali i zahvaljujući njezinome mestičkome licu spoznali dostojanstvo urođenika. Gospina slika kao da ima *dar jezika*, odnosno svakome govori na njegovom jeziku. Tako je ovaj veliki događaj, guadalupski fenomen promijenio povijest Latinske Amerike¹⁵⁰ koja je postala Marijina zemlja. Konačno, možemo zaključiti s papom Benediktom XVI. da je štovanje Marije zahvaćenost radošću himna „Veliča“ te pohvalnica onomu kome se Marija duguje i kojega nosi kao Kovčeg Saveza.¹⁵¹

¹⁴⁸ Usp. *Isto*, str. 279.

¹⁴⁹ Usp. Stephan Scheuzger, Reviewed Work(s): Santa María Tonatzin Virgen de Guadalupe. Continuidad y transformación religiosa en México ba Ricahrd Nebel, u: *Notas: Reseñas iberoamericanas. Literatura, sociedad, historia*, 5 (1998.) 1, str. 199.

¹⁵⁰ Usp. Documental Virgen de Guadalupe (History Channel) (objavljeno 8. 12. 2014.) <https://www.youtube.com/watch?v=KBIgib2kbUQ&t=960s> (pristup 11. 4. 2022.).

¹⁵¹ Usp. Joseph Ratzinger, *Kći sionska: marijanska pobožnost u Crkvi*, Verbum, Split, 2008., str. 78.

BIBLIOGRAFIJA

A) Izvori

Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2016.

Drugi vatikanski koncil, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* (7. prosinca 1965.), u: *Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Glas Koncila, Zagreb, 2016.

Pavao VI., *Marialis cultus*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1975.

Nican mopohua, <https://www.kofc.org/es/resources/our-lady-of-guadalupe/nican-mopohua.pdf>

Zakonik kanonskog prava s izvorima, Glas koncila, Zagreb, 1996.

B) Knjige

Alarcón Mednez, Pedro, *El amor de Jesús vivo en la Virgen de Guadalupe*, <https://www.scribd.com/read/384159442/El-Amor-De-Jesus-Vivo-En-La-Virgen-De-Guadalupe#>

Bazin, Germain, *Povijest umjetnosti: od prehistorije do naših dana*, Naprijed, Zagreb, 1968.

Glennie Graue, Enrique, *La Espiritualidad de la Devoción Guadalupana*, Biblioteca de Autores Cristianos, Madrid, 2017.

Lubina, Petar, Marija – Majka Isusova i naša, Knjižnica „Marije“, knj. 60., Split, 2012.

Marcelić, Josip, *Gospa Guadalupska Aheropita: znanost i vjera*, Duh i voda: biblioteka djela Obnove u Duhu, Jelsa, 2005.

Parlov, Mladen, *Marija u otajstvu Krista i Crkve*, Crkva u svijetu, Split, 2020.

Ratzinger, Joseph, *Kći sionska: marijanska pobožnost u Crkvi*, Verbum, Split, 2008.

Scheffczyk, Leo, *Marija: Kristova i naša majka*, Verbum, Split, 2017.

C) Članci

Alarcón Méndez, J. Pedro, La Fiesta en torno de la Virgen María de Guadalupe: Un ensayo teológico desde la aproximación hermenéutica múltiple, u: *Horizonze (Belo Horizonte)*, 9 (2011.) 20, str. 9-40.

García González, Javier, Guadalupe, modelo perfecto de inculturación, u: *Revista Perseitas*, 2 (2014.) 2, str. 204-232.

- Harrington, Patricia, Mother of Death, Mother of Rebirth: The Mexican Virgin of Guadalupe, u: *Journal of the American Academy of Religion*, 56 (1988.) 1, str. 25-50.
- Marcelić, Josip, Ukazanja Gospe u Guadalupeu, u: *Crkva u svijetu*, 40 (2005.) 3, str. 356-373.
- Matovina, Timothy, The Origins of the Guadalupe Tradition in Mexico, u: *The Catholic Historical Review*, 100 (2014.) 2, str. 243-270.
- Moro, Dušan, Objava i objave. Teološko vrjednovanje 'privatnih, posebnih' objava, u: Nediljko Ančić Ante i Bižaca Nikola, *Objava, objave i ukazanja – Zbornik radova teološkog simpozija*, Split, Crkva u svijetu, 2007., str. 127-142.
- Novoa, Ana M., Lessons from La Morenita Del Tepeyac, u: *Journal of Law and Religion*, 20 (2004-2005) 1, str. 267-294.
- Parlov, Mladen, Neke značajke obiteljske duhovnosti, u: *Služba Božja*, 54, (2014.), 3-4, str. 293-306.
- Pederin, Ivan, Putopis konkvistadora, engleske špijunaže i njihov odnos prema političkom animizmu, u: *Crkva u svijetu*, 33 (1998.) 4, str. 389-407.
- Rodríguez-Shadow, Maria J., La peregrinación magna del 12 de diciembre, u: *Artes de México*, 125 (2017.), str. 64-72.
- Scheuzger, Stephan, Reviewed Work(s): Santa María Tonatzin Virgen de Guadalupe. Continuidad y transformación religiosa en México ba Ricahrd Nebel, u: *Notas: Reseñas iberoamericanas. Literatura, sociedad, historia*, 5 (1998.) 1, str. 197-200.
- Šimić, Josip, Kultura i inkulturacija u učenju i djelovanju Katoličke Crkve od II. vatikanskog sabora, u: *Filozofska istraživanja*, 28 (2008.) 4, str. 805-822.
- Tamarut, Anton, Crkveno lice obitelji, u: *Bogoslovska smotra*, 84 (2014.) 4, str. 745-768.
- Tenšek, Tomislav Zdenko, Teologija slike s posebnim naglaskom na patrističko razdoblje, u: *Bogoslovska smotra*, 74 (2004.) 4, str. 1043-1078.
- Valero de García Lascuráin, Ana Rita, La devoción de Guadalupe: A la luz de la historia, *Artes de México*, 125 (2017.), str. 54-63.
- Volarević, Marijo, Slika žene u starom feminizmu i u novom feminizmu Ivana Pavla II. i Benedikta XVI., u: *Obnovljeni život*, 68 (2013.) 1, str. 51-63.

D) Web mjesta

- Arzobispo explica mensaje pro familia en los ojos de la Virgen de Guadalupe (objavljeno 11. 7. 2019.) <https://www.aciprensa.com/noticias/arzobispo-explica-mensaje-pro-familia-en-los-ojos-de-la-virgen-de-guadalupe-96895> (pristup 9. 4. 2022.).
- Bendice Papa bajorrelieve de Virgen de Guadalupe para invidentes (objavljeno 11. 11. 2009.)

<https://www.info7.mx/nacional/bendice-papa-bajorreleve-virgen-guadalupe-para-invidentes/434211> (pristup: 7. 4. 2022.).

Big C Catholic, Ten Amazing Facts About the Miraculous Image of Our Lady of Guadalupe (objavljeno 17. 12. 2016.) <https://vivaguadalupe.org/news/ten-amazing-facts> (pristup: 29. 3. 2022.).

Cuándo y por qué se comenzó a celebrar a la Virgen de Guadalupe en México (objavljeno 11. 12. 2021.) <https://www.infobae.com/america/mexico/2021/12/11/cuando-y-por-que-se-comenzo-a-celebrar-a-la-virgen-de-guadalupe-en-mexico/> (pristup 7. 4. 2022.).

Coatlicue, na: Britannica, *Coatlicue* <https://www.britannica.com/topic/Coatlicue> (pristup: 6. 4. 2022.).

CONFERENCIA La fuerza unificadora de Santa María de Guadalupe, Mons. Eduardo Chávez (objavljeno: 28. 10. 2021.) <https://www.youtube.com/watch?v=zS2AouLAK7I> (pristup: 6. 4. 2022.).

Documental Virgen de Guadalupe (History Channel) (objavljeno 8. 12. 2014.) <https://www.youtube.com/watch?v=KBIgib2kbUQ&t=960s> (pristup 11. 4. 2022.).

Dr. José Aste Tonsmann – Investigación sobre los Ojos Virgen de Guadalupe (objavljeno 10. 7. 2020.) <https://fb.watch/cg-QknjvIV/> (pristup 8. 4. 2022.).

Fernando Ojeda, Los cerros y volcanes de la orografía de México en el vestido de la Virgen de Guadalupe, (objavljeno 8. 10. 2016.) <http://fernandoojeda.com/los-cerros-y-volcanes-de-la-orografia-de-mexico-en-el-vestido-de-la-virgen-de-guadalupe/> (pristup: 28. 3. 2022.).

Fr. Benjamín Monroy Ballesteros, La espiritualidad mariana: ¿Opción o esencial para el cristiano? (objavljeno 4. 8. 2016.) <https://espirituyvidaofm.wordpress.com/2016/08/04/la-espiritualidad-mariana-opcion-o-esencial-para-el-cristiano/> (pristup 8. 4. 2022.).

GOSPA GUADALUPSKA (dokumentarni film) (objavljeno: 10. 1. 2019.) <https://www.youtube.com/watch?v=iBWeYUPOBTY> (pristup 11. 4. 2022.).

Guadalupe: The hidden message in her eyes (objavljeno 20.12.2018.) <https://www.youtube.com/watch?v=5P6bCjc1Hes> (pristup: 28.3.2022.).

IKA, Više od sedam milijuna vjernika u svetištu Gospe Guadalupske (objavljeno 13. 12. 2017.) <https://ika.hkm.hr/novosti/vise-od-sedam-milijuna-vjernika-u-svetistu-gospe-guadalupske/> (pristup 7. 4. 2022.).

IKA, Obitelj nije „prevladani model“ (objavljeno 16. 2. 2016.) <https://ika.hkm.hr/novosti/obitelj-nije-prevladani-model/> (pristup 8. 4. 2022.).

La Espiritualidad de la Virgen de Guadalupe – Eduardo Chávez (objavljeno 10. 8. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=p8mUsooXnC0> (pristup: 5. 4. 2022.).

„La mirada de la Virgen de Guadalupe, es una mirada a la familia“, <https://www.arzobispadodepiura.org/noticias/la-mirada-de-la-virgen-de-guadalupe-es-una-mirada-a-la-familia/> (pristup 8. 4. 2022.).

Leonardo Huerta, Virgen de Guadalupe, la devoción católica que más crece en el mundo (objavljeno: 9. 12. 2019.) <https://www.gaceta.unam.mx/virgen-de-guadalupe-la-devocion-cristiana-que-mas-crece-en-el-mundo/> (pristup: 6. 4. 2022.).

MAÑANITAS A SANTA MARIA DE GUADALUPE 2014 (objavljeno 12. 12. 2014.) <https://www.youtube.com/watch?v=k-zQLTLfSjg> (pristup 7. 4. 2022.).

Música en la Imagen de la Virgen de Guadalupe (objavljeno 8. 10. 2016.) <http://fernandoojeda.com/musica-en-la-imagen-de-la-virgen-de-guadalupe/> (pristup: 29. 3. 2022.).

Música en la Imagen Guadalupana (objavljeno 4. 8. 2021.) https://www.youtube.com/watch?v=0E5PDSj_ZNds (pristup: 28. 3. 2021.).

Nican Mopohua 02 (objavljeno: 1. 4. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=vCfjUEDv-Ts> (pristup: 6. 4. 2022.).

Semillas del Verbo, Inculturación del Evangelio (objavljeno 27. 3. 2020.) <https://youtu.be/awYhl5hVogs> (pristup: 4. 4. 2022.).

Sincretismo & Inculturación (objavljeno 27.3.2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=H2Td8iWsYYc> (pristup: 3. 4. 2022.).

¿Qué ocurrió en México en 1531? (objavljeno 13. 10. 2008.) https://www.diariodejerez.es/opinion/articulos/ocurrio-Mexico_0_195280666.html (pristup 9. 4. 2022.).

Wikipedia, *Zlatni rez* (objavljeno 25.12.2021.) https://hr.wikipedia.org/wiki/Zlatni_rez (pristup: 28. 3. 2022.).

5 secretos del Santuario de la Virgen de Guadalupe (objavljeno 4. 2. 2020.) <https://www.youtube.com/watch?v=OY1gTSreMr8> (pristup 7. 4. 2022.).

5. Primer Encuentro Guadalupano Devoción a la Santísima Virgen de Guadalupe (objavljeno 17. 10. 2013.) https://www.youtube.com/watch?v=3H2T4BDR0xI&list=PL3pLPOM1zsT5mNoLOD6QXB_Lx3FuBOALCU&index=6 (pristup 8. 4. 2022.).

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Danijela Musulin, kao pristupnik za stjecanje zvanja magistricе teologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogа vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 12. travnja 2022.

Potpis

THE GUADALUPAN PHENOMENON - THE ENCOUNTER WITH THE MOTHER

Summary

The apparitions of Our Lady of Guadalupe, as one of the first officially recognized private revelations, and the Shrine of Our Lady of Guadalupe, as the most visited Marian shrine, arouse great interest among the religious and scientific public. The Guadalupan event represents a turning point in the life of pre-Columbian indigenous cultures, but also a seed of peace between the conquistadors and the indigenous population that arose through the knowledge of Our Lady of Guadalupe as the caring Mother of all people. The most important historical evidence of Our Lady's apparitions is the miraculous Image, which hides deep symbolism and numerous messages and is kept in the sanctuary on Tepeyac - the place of the encounter with the Mother. In the first part of the paper, the author presents the historical course of events on Mexican soil just before and after Our Lady's apparitions. Then she draws the conclusions from numerous scientific studies that have been carried out on the Image and the interpretation of the symbols on it, in order to convey the spiritual message that results from this event. The elaboration of the Guadalupe piety of the Mexican population in the last part of the paper shows that this phenomenon is not a closed subject and that it is of great importance for the present and especially for the family community.

Key words: Our Lady of Guadalupe, Mary – spiritual Mother, tilma, scientific researches and symbolism of Our Lady of Guadalupe, Shrine of Tepeyac, celebration of Our Lady of Guadalupe, Guadalupan devotion.